Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 89 (4981)
Вторник
Апрелиин 30
1946 он

Сэн 20 мүнгэн.

МТС болон совхозуудай трактористнууд, комбайнернууд, механигууд! Тракторна болон машинна паркын хүдэлмэриие һайжаруулагты! Газар элдүүрилгын шанарые дээшэлүүлэгты! Үндэр ехэ урга-са абахадань колхозууд болон совхозуудта туһалагты!

(ВКП(б)-гэй ЦК-гэй уряалнуудһаа).

МТС-үүдэй партийна организацинуудай шухала зорилго

Советскэ гүрэн хадаа манай газартаа хангие улам бүри олоһон машинануудаар хангажа, газар хахалха болон таряа тарилга абаха ябадалай бусад хүдэлмэриие бүри хүнгэн болгохын тула ходо һанаа аа зобожо байдаг. Шэнэ табан жэлэй турша соо 325 мянгаһаа дээшэ тракторнууд ба олон зуун мянган хүдөө ажалай бусад машинанууд гаргагдаха байна. Нигээд байхадаа газар хахалха хүдэлмэри 90 процент хүртэр, ургаса хурялга 55 процент хүртэр механизированлагдаха байна. Мүнөө манай гол зорилго хадаа трактор ба бусад бүхы машиные тон һайнаар, нэгэшье үдэр, нэгэшье час дэмы байлгангүйгөөр хэрэглэхэ ябадал болоно.

Гэбэшье, илангаяа дайн сэрэгэй үедэ манай республикын олонхи МТС-үүдтэ тракторай бүтээсэ бага болоо. Дайн сэрэгэй үеэр тохёолдоһон хүндэ бэрхэшээлнүүд энээндэ түбэг тойбо татаһаниинь лэ. Гэхэ зуура тракторые муугаар хэрэглэдэг ушарые гансахан лэ энэ бэрхэшээлээр тайлбарилжа болохогүй байна.

Үүнэй гол шалтагаан хадаа МТС-үүдэй дирекциин, нютагай партийна организацинуудай, советскэ болон газар ажахын органуудай зүгһөө трактор хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ ябадалаа һулдахаһан хэрэг болоно.

Мүнөө дайн сэрэг дүүрэһэн, сэрэгэй албанһаа хэдэн олон мэргэжэлтэ кадрнууд бусажа ерээд ба саашадаа шэнэ машинануудые абаха аргатай болоод байхада, тракторна паркые хүсэд хүү хэрэглэхэ гэһэн шухалын шухала зорилгые шиидхэхэ ябадал нэгэ бага болоһон болоно үгөө.

Энэ бүхы арга-нүхэсэлнүүдые ашаглан, мүнөөдэрһөө абаад хабатай шанартай хабарайнгаа тарилга дээрэ дүүрүүлхэ ёһотойбди. Тракторист бүхэн, тракторна бригада бүхэнэй эрмэлзэлгээр хүдэлмэрилхын тулада бүхы арга боломжонууд бии гээшэ.

Энэ машинно-тракторна паркын хүдэлмэриие саашаданяа һайжаруулха хэрэгтэ МТС болон совхозуудай партийна организацинуудай бэелүүлхэ үүргэ улам дээшэнь ургэхэ асуудал шухала болоо.

„Хабарай тарилгые үнгэргэхэтэй хамта „Хүндэлэлэй тэмдэг" ордента Хонхолойн МТС-эй парторганизациин хэхэ хүдэлмэри тухай" ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой тогтоол хадаа хабарай тарилгын үедэ тэдэнэй хэхэ тодорхой хүдэлмэриие зааһан үгэлэ. Большевист коммунист нүхэр хадаа тракторна бригада бүхэнэй хүдэлмэри дээрэ харагдажа байха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, МТС-эй партийна организациин хүдэлмэриин ашаг үрэтэ гээшэ гансахан коммунистнуудаар ажаллажа байһан болоод партийна политическэ хүдэлмэри МТС-эй бүхы аали зэргэ ябуулагдажа байһанһаа бэшэ, харин МТС-эй бүхы тракторна бригаданууд түсэбөө дүүргэнэ гү, али үгы гү, бүхыдөө тэрэ МТС үндэр ургаса абахын түлөө хүрэзэрэ тэмсэжэ байна гэһэн дээрэһээ дулдыдана байна.

Тиимэдэ МТС-эй хүдэлмэриин түлөө коммунистнуудай, бүхыдөө партийна эхин организациин харюусалгые үргэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа тэдэнэй тон шангаар заяг заршамтай, тон нарин нягта эмхи гуримтай байха ябадалые эринэ. Тэрэнэй тула тракторнууд болон хүдөө ажалай машинануудай хойноһоо техническэ харууһалгын заабаринуудые хуулита ёһоор дүүргэхэ хэрэгтэй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой бюро онсолон тэмдэглэбэ.

Үнгэрөөшэ жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, энэ тэрэ шалтаг барижа, техническэ харууһалга тухай миил ёһо дүүргэхын түлөө хоорһоор хөөрэлдэхэ ябадал олон тээ үзэгдэдэг байгаа. Энэ жэлдэ МТС-эй партийна организаци хадаа техническэ харууһалгые тон нарииваар сахихын түлөө тэмсэлые өөрынгөө гарта бүхөөр абаха ёһотой. Тэрэнэй тулада хэрэгтэй бүхы юумэнүүдые нютаг дээрээ хэхэ, хуушан частьнуудые һэльбэхэ, мүн түрүү хүнүүдэй дурадхалаар шэнэшье юумэнүүдые өөһэдөө хэдэг болохо, нүүдэл мастерской эмхидхэжэ, тракторна бригада бүхэндэ саг үргэлжэ техническэ туһаламжа үзүүлжэ байха арга-нүхэсэл хаа-хаанагүй бии.

Тракторна бригаданууды һайн хүнүүдээр бүхэжүүлээгүй һаа, энэ эрилтэ ямаршье үрэ дүн үгэхэгүй байна. Тиимэһээ тракторна бригадые эгээл эрхим мэргэжэлтэй, эгээл шалдаг тракторист толгойлхо ёһотой, трактористнуудай мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха, хоёр сменээр хүдэлмэрилхэ, горючи болон бусад шухала зүйлнүүдээр алгадгүй хангажа байха хэрэгтэй.

Энээнэй тулада тракторна бригаданууды культурна байдалтай болгохо хэрэгтэй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой бюро заана. Юуб гэхэдэ, тракторист гээшэ МТС ба совхозой эхэнхи хүдэлмэри хэдэг, тэрэнэй алдар солые барижа ябадаг хүн гээшэ. Тракторна бригадануудые һайн полевой стануудаар, һайн эдеэ хоолоор хангахын түлөө партийна организаци үдэр бүри оролдожо байха зэргэтэй.

Хонхолойн МТС-эй партийна эхин организаци болбол 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие хүдэлмэрилэгшэдтөө мүнөө болтор ойлгуулжа үгөөгүй байһаниинь алдуутай хэрэг мүн. Табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие трактор машина жолоодожо ябаһан хүн бүхэндэ ойлгуулхын хойноһоо партийна организаци энэ гэһээр оро соохо ёһотой. Табанжэлэй түсэб соохи тон ехэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ ябадал бидэнэй улам эршэтэйгээр ажаллахые эринэ.

Табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэл хадаа манай оронииие улам бүри хүсэтэй болгон бадаруулха, арад зоной манай ажабайдалые улам хүхюун сэнгүү болгохо байна. Тэрэ ехэ тэмсэл соо МТС-эй партийна организацинууд, хүдөөгэй коммунистнууд ба комсомолецууд хүндэтэ һүриия эзэлжэ, тракторна паркын хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха ёһотой.

СССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ господин Генералиссимус СТАЛИНДА

Алдартуухэ Советскэ Союзһаа Эхэ орондоо бусажа ошоод байхадаа, Финляндиин делегациин Москвада байха үедэ Финляндиин болон тэрэнэй делегацида үгэгдэһэн һайн хандаһанайнь түлөө эгээн үнэн сэдьхэлэй ба гүнзэгы баясхалан Финляндиин правительствын делегациин ба минии өөрымни үмэнэһөө хүлеэн абыт гэжэ господин Генералиссимус Танине хүндэтэйгөөр гуйнаб.

Бидэнэй Москвада байжа үнгэргэһэн үдэрнүүд хадаа манай оронуудай хани һайн харилсаание бэхижүүлһэн ба улам гүнзэгы болгоһон байна гэжэ сохом этигээд ерэһэн байнабди.

Господин Генералиссимус Танине хүн түрэлтэнэй ашаа туһада һайн юумэ бүтээжэ, амжалта туйлахые бидэнэр хүсэнэбди.

МАУНО ПЕККАЛА.

Хельсинки, 1946 оной апрелиин 24.

Гадаада Хэрэгүүдэй Министр господин МОЛОТОВТО

Эхэ орондоо бусажа ерээд байхадаа, бидэ болбол манай делегациин Москвада байха үедэ хани һайнаар угтажа манай гүлөө, мүн тэрэшэлэн манай ба манай делегацида илангаяа үнэн сэдьхэлээ хандаһанай түлөө бидэнэй сэхэ баясхалан хүргэһэниие хүлеэн абыт гэжэ Гадаада Хэрэгүүдэй господин Министр Танине гуйнабди.

Бэе бэедээ этигэхэ ба хани һайнаар байха ябадалһаа үндэһэлхэһөө ондоо харилсаан гэжэ энээнһээ хойшо манай оронуудай хоорондо хэзээшье байжа шадахагүй юм гэжэ бидэнэр сохом этигэнэбди.

МАУНО ПЕККАЛА.

Хельсинки, 1946 оной апрелиин 24.

ВКП (б)-гэй Обкомдо

Хабарай тарилгые үнгэргэхэтэй хамта „Хүндэлэлэй тэмдэг" ордента Хонхолойн МТС-эй парторганизациин хэхэ хүдэлмэри тухай

Хонхолойн МТС-эй партийна организаци болбол машинно-тракторна станциие хабарай тарилгада бэлэдхэхэ талаар нилээд ехэхэн хүдэлмэри хэбэ гэжэ ВКП(б)-гэй обкомой бюро тэмдэглэнэ. Тэрэнэй ашаар тракторнууд ба шэрэхэ зэр зэмсэгүүдынь саг дээрээ заһабарилагдаһан, горючи ба туһалхо материалнууд зөөжэ асарагдаһан, курсанууд дээрэ кадрнуудые бэлэдхэжэ ба Улаан Армиһаа табигдаһан хүнүүдые хүдэлмэридэ хабаадуулжа тракторна бригаданууды хэрэгтэй бүхы кадрнуудаар дүүрэн бүридхэһэн байна. Хабарай хүдэлмэринүүдые хэхэ хүдэлмэриин түсэбүүд ба тракторнууд болон шэрэхэ машинануудай хойноһоо техническэ харууһалга хэхэ графигууд тракторна бүхы бригаданууды үгтэһэн байна. Тракторна бригаданууды техническэ талаар хангахын тула автомашинанууд дээрэ хоёр ба моритой тэргэн дээрэ гурбан нүүдэл мастерскойнууд эмхидхэгдээ. Бригаданудынь полевой вагончигуудаар хангагдаһанхай.

Гэхэ зуура МТС-эй партийна организаци болбол үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, өөрынгөө хүдэлмэри дээрэ хэдэ хэдэн ехэхэн дутагдалнуудтай байна гэжэ ВКП(б)-гэй обкомой бюро тоолоно.

Парторганизациин бюро ба тэрэнэй секретарь нүхэр Ковалев гэгшэ 1946—1950 онуудта ороной арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие машинно-тракторна станциин хүдэлмэрилэгшэдтэ ойлгуулжа үгэхэ талаар нийтын-политическэ хүдэлмэриие мүнөө болтор эмхидхээгүй ба тракторнуудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглахын түлөө, хабарай тарилгые амжалтатай һайнаар үнгэргэжэ, үндэр баян ургаса абахын түлөө социалистическэ мүрысөөе полевой хүдэлмэринүүдэй түрүүшын үдэрһөө хойшо дэлгэрүүлээгүй байна. Тэрэнэй гэмээр олохон тракторна бригаданууд һүниин хүдэлмэри эмхидхэхэгүй ябадал гарана, тракторнуудай хүсые дүүрэн хэрэглэхын түлөө тэмсэл хэгдэнэгүй. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо горючиие саг соонь асардагүйһөө боложо, тракторнууд удаан саг соо дэмы байжа байха юм. 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20 номернуудай бригаданууды борнойлонгүйгөөр хахалха, мүн хахалалга ба борнойлгын хоорондо ехэхэн забһар гаргаха ябадал үзэгдэнэ. 15, 16 номернуудай бригаданууд ехэ забһартайгаар хахална.

Партийна бюро ба МТС-эй дирекци болбол трактористнуудта культурно-байдалай арга-нүхэсэлнүүдые бии болгохо тухай шухала анхаралаа табинагүй. Тракторна бригаданууды трактористнуудай зохид һайн эдеэ хоол үшөө эмхидхэгдээгүй, вагончигуудынь портредүүд, плакадууд, лозунгнуудаар хангагдаагүй ба мүн тэндэнь шатар дам, хүгжэмэй инструментнүүд ба газетын витринэнүүд үгы байха юм.

Партийна бюро болбол түрүү тракторна бригаданууд ба трактористнуудай дүй дүршэлые шэнжэлжэ үзэдэггүй ба тараадаггүй байна.

Энэ МТС-эй партийна организацида партиин доторой хүдэлмэри муугаар табигданхай. Партбюро партийна эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин түсэбгүйгөөр хүдэлнэ. Коммунистнуудтай хэхэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һула. Партийна бүридхэлдэ байһан ВКП(б)-гэй членэй бүхы 6 кандидадуудынь кандидатскэ болзорһоо үнгэршоод байха юм. Зарим коммунистнууд үни удаан саг соо членскэ взносуудаа түлэдэггүй, партийна суглаанда ябадаггүй ба партийна даалгабаринуудые дүүргэдэггүй байна. Зарим коммунистнууд ажалай жаяг заршамые эбдэнэ.

Партийна эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин эдэ бүхы дутагдалнууд болбол партийна организаци гээшэ, түбхын түрүүндэ партийна хүдэлмэриие дээшэлүүлжэ ба трактористнууд болон МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы коллективэй дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадалда коммунистнуудаа гульдхан, МТС-эй хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ нүлөөгөө үзүүлхэ ёһотой гэһэн тушаа ВКП(б)-гэй обкомой заабаринуудһаа энэ парторганизациин бюро ба тэрэнэй секретарь нүхэр Ковалев зохихо тобшолол бэедээ хэжэ абаагүй байһанайнь үрэ болоно.

ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айком Хонхолойн МТС-эй партийна эхин организациин хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ, тэрэнэй ажал-ябуулгые шалган хинажа байдаггүй ба партиин доторой ба партийно-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэнь болото туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

ВКП(б)-гэй обкомой бюро иигэжэ **тогтообо:**

1. Энэ тогтоол соо дурсагдаһан парторганизациин хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды усадхаха гэжэ МТС-эй парторганизациин бюро ба тэрэнэй секретарь нүхэр Ковалевые уялгалха. 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдтэ ойлгуулха талаар нийтын-политическэ хүдэлмэриие дэлгэрүүлхэ болон тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ табанжэлэй түсэбые һайнаар дүүргэхэ ябадалай шухала нүхэсэл болгожо үгэхэ байһан МТС-эй үйлэдбэриин түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадалда партбюрогой ба бүхы парторганизациин гол анхаралые хандуулха.

2. Тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые, нэн түрүүндэ, хабарай тарилгын үедэхи даалгабаринуудые үгэ дуугүйгөөр бэелүүлхын ба үлүүлэн дүүргэхын тулада удаадахи хэмжээ-ябуулганууды бэелүүлхэ гэжэ партбюро ба МТС-эй дирекциие уялгалха:

а) шэрэхэ зэр зэмсэгүүдые зүбөөр шалгажа абаад, һүни хүдэлгэхэ ябадалые эмхидхэжэ ба бригаданууды горючи болон туһалхо материалнуудые оройтожо асарха ябадалһаа тракторнуудай дэмы байлгые усадхажа, тракторнуудай хүсые дүүрэн хэрэглэхэ ябадал туйлаха.

б) тракторнуудай ба хүдөө ажалай машинануудай хойноһоо техническэ харууһалга хэхэ заабаринуудые тэдэнэй үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилхэ эгээл шухала нүхэсэл болгон тракторна бригаданууд дээрэ хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ ябадалые хангаха;

в) энэ оной майн 10 болтор трактористнуудай үнгэрөөшэ жэлдэ олоһон ажалта үдэрөөр колхозуудтай тоосоо хэлгыень дүүргэхэ ба мүн трактористнуудай эдеэ хоолые һайжаруулха;

г) трактористнуудые культурна талаар хангаха ябадал эмхидхэхэ. Байгша оной майн 1 болтор болзор соо полевой бүхы вагончигуудые лозунгнууд, плакадуудтай болгожо, культинвентаряар хангаха.

3. Бүхы тракторна бригаданууды нийтын-политическэ ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ парторганизациин секретарь нүхэр Ковалевые уялгалха, тэрэнэй тулада:

а) агитаторнууд трактористнуудай дунда үдэр бүри хөөрэлдөө хэжэ ба газетэнүүдые уншажа байха ябадалые туйлаха. Мүнөө үеын политикын асуудалнууд болон МТС-эй үйлэдбэриин зорилгонууд тушаа тракторна бригаданууды томилогдоһон агитаторнуудай инструктаж 10 хоногто нэгэһээ үсөөн бэшэ дахин хэжэ байха;

б) 5 хоногто нэгэһээ үсөөн бэшэ дахин «дайшалхы хуудаһануудые» гаргажа, тэндэ түрүү трактористнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые бэшэхэ ба бригаданууды хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды шүүмжэлхэ;

в) бригада бүхэндэ мүрысөөнэй ябасын доска түхеэрэжэ, тэрээн дээрэ үдэр соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые үдэр бүри үлгэжэ байха. Бригаданууды хүдэлмэрилжэ байһан газарта газетнэ витринэнүүдые байгуулжа, тэндэ газетэнүүдэй шэнэ номернуудые алгадгүй үлгэжэ байха.

4. Парторганизацидаа партиин доторой хүдэлмэриие һайжаруулхыень партбюро болон тэрэнэй секретарь нүхэр Ковалевые уялгалха, тиимэ зорилгоор:

а) партбюрогой ба бүхы парторганизациин хүдэлмэриин түсэбые һара бүридэ табижа байха

б) партийна хүдэлмэридэ бүхы коммунистнуудые эдибхитэйгээр хабаадуулха, коммунистнуудта партийна тодорхой даалгабаринуудые үгэжэ байха ба тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо шалгалта хэжэ байха;

в) үйлэдбэри дээрэ коммунист бүхэнэй авангардна үүргэеэ дүүргэхэ, смена бүхэндэ, бригада болон бүхыдөө МТС-тэ хабарай тарилгые хаһа саг соонь ба дээдэ шанартайгаар үнгэргэхын хойноһоо тэдэнэй харюусалгые үргэхэ ябадал туйлаха;

г) коммунистнуудай политическэ һуралсалые, түбхын түрүүндэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие тэдэнэй шудалха ябадал эмхидхэхэ. Өөрынгөө үзэл мэдэрэлые дээшэлүүлхын болоод марксизм-ленинизмын үндэһэн һургаалнуудые шудалхын түлөө партиин член ба кандидат бүхэнэй хододоо хүдэлмэрилжэ байха тухай ВКП(б)-гэй Уставай эрилтэнүүдые коммунистнуудай хэрзэргэ дүүргэжэ байһыень үдэр бүри шалган хаража байха;

д) партийна ажахын, партийна документнүүдые зохёохо, коммунистнуудай бүридхэл хэхэ ба партийна членскэ взносуудые түлэхэ хэрэгтэ эмхи гурим байгуулха.

5. МТС-эй комсомольско организациин хангалтагүй хүдэлмэриие тэмдэглээд, комсомолецуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха ба тэрэ организацида жаяг заршамые бүхэжүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табижа комсомольско организациин хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилдэг болохыень нүхэр Ковалевые уялгалха.

6. Партийна бүхы хүдэлмэриие һайжаруулхадань энэ МТС-эй партийна эхин организацида зохихо туһаламжа үзүүлхэ ба энэ тогтоолой дүүргэлтын хойноһоо саг үргэлжын хиналта хэжэ байха гэжэ ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айкомдо даалгаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл, эхиниинь „Б. М. Үнэнэй" апрелиин 21-нэй номерто).

7. НЕПОМНЯЩИХ Федосья Григорьевнае — Яруунын аймагай Романовка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. БЕРЕГОВА Аграфена Ивановнае — Яруунын аймагай харгын таһагай хүдэлмэришэн.
2. ВАСИЛЬЕВА Надежда Иваювнае — Яруунын аймагай Аймпотребсоюзай Трансконторой хүдэлмэришэн.
3. ДОРОЖКОВА Варвара Михайловнае — Яруунын аймагай харгын таһагай хүдэлмэришэн.
4. ДАМПИЛОВА Дулма Санжиевнае — Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
5. КАПУСТИНА Клавдия Георгиевнае — Яруунын аймагай Аймпотребсоюзай Трансконторой хүдэлмэришэн.
6. КОЧАНОВА Устинья Дорофеевнае — Яруунын аймагай Аймпотребсоюзай Трансконторой хүдэлмэришэн.
7. МУХИНА Анна Павловнае — Яруунын аймагай Романовка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
8. МАСЛЕННИКОВА Мария Игнатьевнае — Яруунын аймагай Сосново-Озерск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
9. НЕПЯТОВА Федосья Николаевнае — Яруунын аймагай харгын таһагай хүдэлмэришэн.
10. ПОПОВА Елизавета Евгеньевнае — Яруунын аймагай Романовка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
11. ЦЫМПЫЛОВА Янжима Цымпиловнае — Яруунын аймагай „Коминтерн" колхозой колхозница.
12. ЩЕПИЛИНА Елена Николаевнае — Яруунын аймагай Романовска почтын Отделениин хүдэлмэришэн.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. ЦЫДЕНОВА

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. МОНКЕТОВ

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1945 оной августын 3

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Селендумын моторозаһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженернүүд ба технигүүдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Нэгэдэхи ээлжээнэй барилгые амжалтатай һайнаар дүүргэжэ, Селендумын моторо-заһабарилгын заводые түхеэрэжэ хүдэлгэһэнэйнь түлөө тус заводой доро дурсагдаһан хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженернүүд ба технигүүдые Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. Белоносов Борис Павловичые — слесарь
2. Брюхова Зинаида Федоровнае — нормировщица
3. Волосатова Анна Савватеевнае — телефонистка
4. Гречихо Никифор Ивановичые — десятник
5. Гайнутдинов Шигап Гайнутдиновичые — модошо дархан
6. Давыдов Дмитрий Николаевичые — мастер
7. Добрянский Владимир Петровичые — барилгын начальник
8. Карпов Петр Михайловичые — модошо дархан-бригадир.
9. Крамаренко Иван Константиновичые — гол вна бухгалтер
10. Кукаев Михаил Алексеевичые — ажалагша десятник
11. Кузнецов Клементий Кузьмичые — бухгалтер
12. Калмынин Поликарп Михайловичые — механик
13. Ковригин Дмитрий Павловичые — туһалбариин ажахые даагша
14. Коновалов Леонид Ивановичые — заводой директор
15. Лубсанова Цырема Лубсан-Доржиевна — хүдэлмэрилэгшэ.
16. Латыпов Нагрдин Латыповичые — шулуушан.
17. Мордовский Константин Александровичые — цехын начальник
18. Максимов Андрей Петровичые — шофер.
19. Норбоев Хэнда-Доржи Жигмитовичые — тракторист
20. Нестерович Людвиг Августовичые — авто паркые даагша
21. Никонов Степан Сергеевичые — шофер
22. Омаров Зайкен Сбетовичые — литейнэ цехын начальник
23. Протопопов Александр Помнеевичые — хүдэлмэришэн
24 Потанова Цыбык Будаевнае — хүдэлмэрилэгшэ
25. Пронин Александр Алексеевичы — барилгын прораб
26. Рамазанов Хаким Рамазановичые — шулуушан
27. Ренчинов Гатсэн Жамбеевичые — дархашуулай бригадын бригадир
28. Сандижапов Даши Бадмаевичые — модошо дархан
29. Сидоров Филипп Иозевичые — шофер
30. Самданов Чойженима Самдановичые — токарь
31. Соковиков Иван Александровичые — модошо дархан
32. Сабирова Фаузья Шакуровнае — вагранщица
33. Федотов Мартын Петровичые — бригадир-рамщик
34. Файзарахманов Нафик Файзарахмановичые — хүдэлмэришэн
35. Шорофиев Гарафутдин Фаляховичые — түмэршэ дархан
36. Шабалов Борис Яковлевичые — аша тээгшэ
37. Найсорунов Федор Гончиковичые — токарь
38. Юданов Иосиф Максимовичые — модошо дархан
39. Юсупов Шакир Юсуповичые — шулуушан
40. Янчуркин Григорий Матвеевичые — шулуушан

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо М. ЧУВЬЮРОВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. МОНКЕТОВ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1946 оной мартын 29.

Бүгэдэарадай агууехэ һайндэр

★

Б. ЛЕОНТЬЕВ

★

Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай [illegible] оронуудай арадууд болбол Майн 1-эй һайндэрые энхэ амгалан [illegible] анха түрүүшынхеэ угтажа байна гээшэ. Советскэ хүнүүд болбол: «Бүхы оронуудай ажалшадай дайшалхы хүсые хаража үзэхэ үдэр болохо—майн 1 мандаха болтогой!» гэһэн халуун хурса большевистскэ уряалые баяртайгаар ба омогорхолтойгоор дабтан хэлэжэ байна.

Хэблэлдэ тунхаглагдаһан ба радиогоор дамжуулагдаһан Бүхэсоюзна Коммунистическэ большевигүүдэй Партиин Центральна Комитедэй Майн 1-эй уряалнуудые ажалшад бүгэдөөрөө үнэн сэдьхэлһээн гүнзэгыгөөр һайшаан угтаха болоно. Дайсаниие даража үй бута сохихын тулада гитлеровскэ хэрзэгы золигууһаа болбосоронгы байдалые аршалжа абахын тулада советскэ арад зоной айхабтар ехэ юумэ хэһэниинь харуулагдаһан бүхы дэлхэй дээрэ бата найдамтай эб найрамдал тоггоохын түлөө тэмсэл хэхэ замынь эдэ уряалнууд соо заагдажа үгтэһэн байха юм. Советскэ хүнүүд—хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци болбол [illegible] гэй ЦК гэй уряалнууд соо өөһэдынгөө дура хүсэлэй, һанажа ябаһан юумынгаа бэшэгдэнхэй байхыень харана. Большевистскэ парти хадаа советскэ арад зониие амаршалха зуураа. Эхэ оронойнгоо мандахын түлөө шэнэ шэнэ героическэ хэрэгүүдые хэхэ бүтээхыень, шэнэ сталинскэ табанжэлэй гайхамшагта ехэ программые дүүргэхэ ба үлүү гартар дүүргэхын түлөө тэмсэхыень уряална.

* * *

Нэгэ жэлэй саада тээ майн 1-эй үдэр үхэр буунуудай нэрьежэ байхань дуулдажа байгаа германска ба японско империалистнуудай һүжэрөөһэн дэлхэйн хоёрдохи дайнай гал дүлэн сорибхилжо байгаа һэн. Теэд фашизм ба агрессиин хүсые дараха Нэгэдэмэл нацануудай илалтын туяан бүри тиихэ сагташье толорхожо байгаа бэлэй, хүн түрэлтэндэ тохёолдоод байһан айхабтар муухай үхэлтэ аюул зайлуулагдаха байһаниинь, дайсанаа дараха сагай дүтэлөөд байһаниинь бүри тиихэ сагташье эли болоод байгаа бэлэй. Илалтын тугые Берлин дээрэ намилзуулан хиидхэһэн Улаан Армиин сэрэгүүдэй үмэнэ, 1945 оной майн 8-да гитлеровскэ Германи капитулироваһан, манай союзнигуудай үмэнэ капитулироваһан байгаа. Дүрбэн һара болоод байхада сентябриин 2-то фашистска Германиин гол ехэ союзнигуудай нэгэниинь болохо—Япони бэеэ диилдэһэн дээрэ тоолоод, буу зэбсэгээ хүряаһан байха юм. Дэлхэйн хоёрдохи дайн гээшэ демократическа ба эрхэ сүлөөтэ дуратай оронуудай арадуудай түгэс илалтаар дүүрэбэ. Тиихэтэнь хүн түрэлтэн болбол амгалан сагай ажалдаа дахяад бусаха арга олоһон байха юм.

Энэ дайн сэрэг сооҥуур советскэ арад зон үзэгдөөгүй эрэлхэг зориг ба олоороо геройзм гаргаһан, тэмсэл хэхэдээ нугаршагүй хатуу зоригтой ба илалта тээшэ хатуугаар зорижо ябаһан байна. Советскэ арад зон ба тэрэнэй Улаан Арми гээшэ дайсаниие үлэмжэ шангаар сохижо, дайнай дүүрэхэ ябадалда шиидхэхы нүлөөтэй байһан ба дэлхэйн болбосоронгы байдалые фашистска дээрмэшэдһээ аршалжа абаба гэжэ мүнөө бүхы дэлхэй мэдэхэ болонхой.

«Манай советскэ арад илалта туйлахын түлөө хүсэ шадалаа болон ажалаа гамнаагүй. Бидэнэр хүнэй хүшэр жэлнүүдые үзэжэ гараабди. Теэд мүнөө бидэнэй хэн бүхэн хадаа илаад байнабди гэжэ хэлэжэ шадахал. Энээнһээ хойшо бидэнэр манай Эсэгэ орон хадаа баруун тээ немецкэ добтолгын ба зүүн тээ японско добтолгын аюулһаа хагасаад байна гэжэ тоолоҗо шадахабди»—гэжэ 1945 оной сентябриин 2-то арад зондо хандаһан бэшэг сооооо нүхэр Сталин хэлээ һэн.

Угаа ехэ гарза хоролтодо орожо туйлаһан илалтамнай манай арад зониие бүхы дэлхэй дээрэ алдартай суутай болгобо. СССР-эй уласхоорондын этигэл хүнэые ехэ [illegible]. Фашистска агрессорнуудые үй [illegible] сохиһон ябадал хадаа уласхоорондын хүсэнүүдые хубаарилан табиха [illegible] хубилаһан. бидэнтэй [illegible] байһан гүрэнүүдэй политическэ [illegible] байгуулалта тээшэ [illegible] байна. Мүнөө болоходо манай арад болбол дайнай урда [illegible] хаһша гүрэнүүдэй [illegible] хүрсэлэгдэнхэй бэшэ болоод байна. СССР-эй [illegible] политическа, экономическа ба культурна холбоо барисаатай [illegible] хүсэһэн, мүн Советскэ Союзтай хани барисаатай, демократическа гүрэнүүд мантай зэргэлээд ургажа ба хүгжэжэ байна гээшэ.

Теэд манай илалтын агуухэ түүхэтэ [illegible] энэ удаа ниигээд дүүрэнэ бэшэ, дайн сэрэг гээшэ. нүхэр Сталинай хэлэһээр хадаа, манай советскэ байгуулалтада, манай гүрэндэ, манай правительство ба коммунистическэ партида экзамен болохо, тэдэнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые бүридхэһэн байха юм.

Хорин табан жэлэй турша соо советскэ арад зон большевигүүдэй партиин ударидалгаар тон шэнэ, мүнөө хүртэр үзэгдөөгүй олониитын социалистическэ байгуулалта түхеэрһэн байгаа. Хүн түрэлтэнэй гайхамшагта гениинүүд болохо—Ленин ба Сталин олон зоной энэ үзэгдөөгүй ехэ творческо хүдэлмэриие удариһан ба манай орон дотор социализм байгуулха ябадалые хангаһан байна. Үйлэдбэриин багажа зэмсэгүүдые хамтаржа эзэмдэхэ ябадал хадаа манай гүрэнэй экономическа үндэһэ һууринь болобо. Помещигүүд болон капиталистнуудай хуули засагые унагааһанай эсэстэ, пролетариадай диктатурын диилэһэнэй эсэстэ ургаһан ба бэхижэһэн ажалшадай депутадуудай советүүд СССР-эй политическэ үндэһэ һууринь болобо. Ороноо индустриализацилха ба хүдөө ажалые коллективизацилха гэһэн большевистскэ политика болбол хожомдонги, аграрна орон байһан манай эхэ орониие тон түрүү индустриальна гүрэн болгохо ябадалые хангаба. Эксплоататорнууд ба эксплотацилуулжа байһан хүнүүд гэжэ юрэ байхагүй. Тиимэ общество хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүшынхеэ бии болобо.

Советскэ арад зоной энэ ажэл-ябуулгань бүхы дэлхэй дээрэ түүхэтэ удхатай байгаа юм. Октябрьска социалистическэ революциин болоһон сагһаа хойшо бүхы дэлхэй болбол советскэ орон дотор болоҗо байһан юумэ тухай анхаралаа хандуулһан байгаа. Советскэ арад зоной ажабайдалай хойноһоо, тэдэнэй амжалтануудай хойноһоо бүхы оронуудай ажалшад баяргайгаар ба найдалтайгаар ажаглан хаража байба. Социализмын эли, далда дайсад бүгэдөөрөө гансахан хархис хара үзэлтэн ба капиталистнууд бэшэ, мүн социалистнуудай элирхэй нэрээр бэеэ далдалагшадшье манайхин тээшэ зэбүүсэн хаража байгаа һэн. Үнэндөө хадаа, тиимэ социалистнууд капитализмые гал-зүүгаар үмөөрдэг ба манай зохёохы хүдэлмэридэ һаад ушаруулха гэжэ бүхы шадалаараа оролдоһон байна. Тэдэнэр хадаа советскэ гүрэндэ эсэргүү буу зэбсэгтэ добтолго хэхэдэнь, экономическа блокада бэелүүлхэдэнь, хардалга гүрдэлгэ хэхэдэнь ба хамаг бүхы политическэ мэхэ гохо гаргахадань империалистнуудта туһалжа байгаа бэлэй. Социалистическэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын өөдөө ургажа ба бата бэхи болоҗо байхадань, газар дэлхэйн бүхы оронуудай тэрэнэдэ инаг дуратайгаар хандаха үзэлэй ехэ болоходонь һанаагаа зобоһон элэ СССР-эй дайсад болбол энэ байгуулалта гээшэнь «дан ехээр зурхалжа хэһэн туршалта гээшэ», тэрэнь оройдоошье бүтэхэгүй юм гэжэ лаблан хэлэхэ һанаатай байгаа һэн. Тэдэнэр хадаа СССР гээшэ газаа талаһаань тон түрүүшын сохилтын бууҳатай сасуу, түрүүшын шангэ түрлшалгада оромсоороо бутаржа унаха «саарһаар няаһан гэр» шэнги юумэ байна гэжэ хэлэдэг бэлэй.

Дайн сэрэг хадаа элэ хубилгаан үгэнүүдэй хэр зэргэ худал байһыень харуулба. Советскэ социалистическэ байгуулалтын бата бэхи байһаниие, советскэороной баатар ехэ хүсэтэй байһаниие бүхы дэлхэй нюдөөрөө хаража ойлгобо. Социализмын амжалтануудай ашаар советскэ арад зон болбол Европын оронуудые бултынь шахуу өөрынгөө хүсөөр дараһан гитлеровскэ Германи шэнги тиимэ дайсаниие диилжэ, илагдашагүй гэжэ тоологдоҗо байһан тэрэ немецкэ армиие үй бута сохижо шадаха байшоо. Дайн сэрэгтэ манайхинай туйлаһан илалта хадаа капитализмда орхоноо социализмын даб булюу хүсэтэй байһыень эли тодоор гэршэлһэн байна. Советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалта болбол ямар нэгэ ондоо советскэ бэшэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтада орхоноо үлэмжэ шадал ехэтэй, тогтууритай байһыень дайн сэрэг гэршэлбэ.

Бидэнэй германска империалистнуудай ушаруулһан дайнда орхоноо гүрэнөө шалгахын тулада ондоо ямар тиимэ шанга ба аюултай туршалга байжа болохо бэлэй. Олоншог гүрэнүүд энэ дайн сэрэгтэ тэсэзэгүй, хүмэрин унаһан байгаа. Теэд Советскэ Союз илангаяа дайнай түрүүшын үедэ угаа ехэ гарза хоролтодо ороһон байбашье, энэ шэрүүн хатуу туршалгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа шадаад, үшөө ехээр бүхэжэһэн шадалтай болоҗо дайнһаа гараба. Манай ороной олонациональна байһан ябадал хадаа олонациональна бүржуазна гүрэнүүдтэ болоногтол алли ниилдэлгэ [illegible] бэшэ, харин илалтата асарһан байна. СССР-эй бүхы арадуудай ахадүүгэй хани барисаан гээшэ советскэ гүрэнэй агууехэ хүсэтэй байһанайнь булаг, тэрэнэй шадал ехэтэй ба ута наһатай байһанайнь булаг мүн. Дэлхэй дээрэ эгээн демократическа советскэ гүрэн гээшэ Эсэгэ ороноо аршалхамнай бидэнэй түрэл хэрэт гэжэ хаража мэдэжэ байһан хүдэлмэришэн, таряашан, интеллигенциин зүгһөө үнэн зоригһоо дэмжэгдэжэ байһан хадаа ябашье диилдэшэгүй хүсэтэй байна гэжэ дайн сэрэг харуулба. Арадуудай хоорондохи хани барисаа ба ахадүүгэй эб найрамдалые бүхэжүүлдэг советскэ үндэһэ һуури дээрэ тогтонхой байһан хадаа, манай гүрэнэй диилдэшэгүй байһыень дайн сэрэг харуулба.

Манай социалистическэ гүрэнэй арми героическа Улаан Армимнай өөрынгөө дайшалхы тугуудые хэтэ мүнхэдөө оршохо алдар солоор бүрхөөбэ. Тэрэмнай хилын саана хэдэн олон хүнүүдэй хэлэһэндэл адляар бутаржа унаагүй, харин дайнай хохидолые бултыень дабаһан бэсэрээ манай дайсадай арминуудые өөдөө үндилхөө болиторынь хяа сохёод дайн сэрэгтэ илажа гараба. Улаан Армимнай хүсэд мүнөө сагай буу зэбсэгтэй, дүйтэй шалмар командна составтай ба үндэр дээдэ морально-дайшалхы шанартай эрхим классай арми болоод байһан бэеэ энэ дайн сооҥуур харуулба.

Дайн сэрэгэй үедэ советскэ арад зон хадаа манай хамаг бүхы илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша коммунистическэ партиие тойрон бүри нягтаар жагсаһан байна. Ленин—Сталинай партиин хэһэн агуухэ эмхидхэлэй хүдэлмэри болбол манай ороной тылые нэгэдэмэл дайшалхы лагерь болгохо ябадалда хүргэбэ. Бүхы арад зомнай илалта тухай дайсанаа дараха шухала байһан тухай гансал һанал бодолтой байгаа һэн. Улаан Армимнай эрхим классай буу зэбсэгээр дайшалхы хэрэгсэлээр, эдеэ хоолоор ба илалта туйлахын тула шухала хэрэгтэй хамаг бүхы юумэээр таһалдалгүй хангагдажа байгаа һэн.

Советскэ арад зон өөрынгөө түрэл коммунистическэ партиин ажал-ябуулгата үндэр дээдэ сэгнэлтэ үгэбэ. 1946 оной февралиин 10-да СССР-эй Верховно Советдэ һунгалта хэхэдэ коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой илалта болбол большевигүүдэй партиие тойрон бүхы ажалшадай нягтаар жагсаһаниие, парти ба арад зоной нэгэдэмэл байһаниие дахяад эли тодоор харуулһан, нүхэр Сталинда арад зоной инаг дуратай байһаниие гэршэлһэн байха юм.

* * *

СССР-эй Верховно Советдэ һунгалта хэхэдэ Советскэ арад зон хадаа коммунистическэ партиин гансал үнгэрһэн сагсоо хэһэн ажалыень һайшааһан бэшэ, мүн ерээдүйн сагта тэрэнэй хэхэ түсэбые. энэ оной февралиин 9-дэ һунгагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ нүхэр Сталинай тодорхойлон хэлэһэн түсэбые һайшааһан байнабшуу.

1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ тухай СССР-эй Верховно Советэй сессеэр баталагдаһан табанжэлэй түсэб болбол манай ороной ажабайдалда шэнэ үе ерүүлнэ, советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын ажабайдалай агууехэ хүсые харуулһан шэнэ гэршэ мүн. Гансал манай социалистическэ гүрэн болбол оронойнгоо хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, ажаүйлэдбэри ба хүдөө ажалые сэрэгэй урда тээхи хэмжээндэнь хүргэһэн бэеэрээ, энэ хэмжээһээ нилээд үлүү гаргаха гэһэн зорилгые энэ богонихон болзор соо шиидхэхэ аргатай байна. Табанжэлэй түсэб болбол түрүүшын ээлжээндэ хүнгэ ажаүйлэдбэри ба түмэрзамай транспортые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гэжэ харалана, тэрээнгүйгөөр СССР-эй арадай ажахые бүхыдэнь түргэнөөр ба амжалтатайгаар һэргээн бодхоохо болон хүгжөөхын аргагүй байнабшуу. Дам саашаа Советскэ Союзай арадуудай материальна байн байдалые хангаха ба оронойдотороо гол шухала эд бараа элбэг дэлбэг болгохын тулада, хүн зоной хэрэглэхэ эд хэрэгсэл бүтээн гаргадаг ажаүйлэдбэри болон хүдөө ажалые өөдэнь дэбжүүлхэ гэжэ хараална. Эдэ зорилгонуудые дүүргэхэ условии, ороноо улам ехээр дэбжүүлхын условии болбол СССР-эй арадай ажахын бүхы һалбаринуудта саашадаа техническэ бадаралта хэхэ, орон дотороо эрдэм наукые улам саашань хүгжөөхэ ябадал болоно.

Советскэ арад зон болбол шэнэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие угаа ехэ урматай баяртайгаар угтаба. Город ба деревниин ажалшадай манай Эхэ ороной бүхы патриодуудай һанал хүсэл ба ажал хэрэгүүдынь мүнөө үедэ энэ агууехэ түсэбые дүүргэхэ ябадалда зорюулагдаһанхай. Шэнэ табанжэлэй түлөө тэмсэхэ гээшэ юун байнаб гэхэдэ өөрынгөө завдой, шахтын, шэнэ барилгын, түмэр харгын һарын ба квартальна түсэбые дүүргэхын түлөө, өөрынгөө район, колхоз ба совхоздо хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө, бүхы советскэ эмхи зургаануудай нарин нягтаар хүдэлмэрилхын түлөө, наука ба техникын, культура ба искусствын талаар шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэхэ ябадал болоно.

Түсэбэй түлөө тэмсэхэ тушаа шалгагдамал метод болбол социалистическэ мүрысөөн болоно. Тэрэ хадаа манай Эхэ орониие шэнэдхэн байгуулһан сэрэгэй урда тээхи Сталинска табанжэлнүүдэй программые дүүргэхэдэнь советскэ улад зондо туһалаа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай болоһон жэлнүүдтэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөн хадаа дайсанаа дараха, манай илалтые бэлэдхэхэ хэрэгтэ гайхамшагта ехэ юумэ бүтээһэн байна. Мүнөө болоходо социалистическэ мүрысөөн бүри үнгэр дээдэ, тон шэнэ хэмжээдэ гаража байна гээшэ. Фабрика ба заводууд дээгүүр, колхозно ба совхозно поли дээгүүр, эрдэмтэнэй лабораторинууд болон эмхи зургаануудта бүхы орон дотор шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэл болохо—1946 оной түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөн дэлгэржэ байна. Ажалай дэбжэлтын ургажа байһан, арад зоной эдибхи хэшээлэй улам ехэ болоҗо байһан оршон байдалда советскэ ороннай Майн нэгэнэй һайндэрые угтажа байна. Һэргээн бодхоолгын ба шэнэ барилгын агууехэ хүдэлөөн бүхы советскэ республиканууддта дэлгэрээ. Табанжэлэй түсэбые амжалтатай һайнаар дүүргэхын тулада зохёохы хүсэ шадалаа дахяад занидажа гаргаха, бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха болохобди гэжэ СССР-эй арадууд һайса мэдэнэ. Теэд тэдэнэр хадаа советскэ гүрэнэй экономическа ба сэрэгэй хүсэ шадалые саашадаа бүхэжүүлхэ, ажалшадай материальна ажабайдалые һайжаруулха гол услови болохо энэ шэнэ түсэб хадаа үнгэрэгшэ табанжэлнүүдэй түсэбтэл алли амжалтатай һайнаар дүүргэгдэхэ юм гэжэ сохом этигэнэ.

Амгалан сагай социалистическэ байгуулалтын шэнэ үедэ орохо зуураа, советскэ арад зон болбол германска ба японско империализмые үй бута сохёод байхада, хархис хара үзэлтэн һалаадүй, сэрэгэй тулалдаануудай болоҗо болохо шалтагаанууд һалаадүй гэжэ һайса ойлгожо мэдэжэ байна. Ушарынь хадаа, эдэ шалтагаанууд гээшэ мүнөө сагай монополистическэ капитализмын бэеэдэнь шуналхай байнабшуу. Иимэ байһан хадань эб найрамдалда дуратай өөрынгөө политикада үнэн байжа, Советскэ Союз болбол диилэн абаһан эб найрамдалаа сахиха хэрэгтэ һэрэмжэтэй байгты гэжэ арад зониие уряална, хамаг бүхы элдэбын гэнтын ушаралнуудта Эхэ ороноо оруулангүй найдалтай байлгахын тулада али бүхы юумэ хэжэ бүтээжэ байна гээшэ.

Советскэ правительствын—СССР-эй Министрнүүдэй Советэй сэсэмэргэн гадаадые политика хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые бүхэжүүлхэ, фашизмые үндэһөөрынь дууһан һалгааха, арадуудай хоорондо дайсан харша үзэл түрүүлжэ байһан хархис хара үзэлтэн ба фашистска хог богуудай мэхэтэ муухай аашануудые элирүүлхэ ба усадхаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд энэ советскэ гадаадын политикые һайса мэдэнэд. Тэдэнэр хадаа советскэ гүрэнэй агууехэ сүлөөлэлтын үүргэ ябуулжа байһаниие, тэрэнэй эб найрамдалда дуратай политикатай байһаниие дайнай дүй дүршэл дээрэһээ ойлгожо абаһан байна. Советскэ арад зониие, ажалшадай вождь нүхэр Сталиниие гүнзэгыгөөр хүндэлжэ, тэдэнэр социализмын илаһан орон болохо—СССР тээшэ хаража байна. Хилын саана Майн нэгэниие һайндэрлэхэ ябадал эб найрамдал ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэнь, фашизм ба хархис хара үзэлтэндэ эсэргүү тэмсэлдэнь эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудые нэгэдүүлхэ шэнэ демонстраци болохонь лабтай.

Советскэ ороной ажалшад болбол фашистска агрессидэ эсэргүүсэн, эрхэ сүлөө ба демократиин түлөө тэмсэлдэ Эхэ оронойнгоо гайхамшагта үүргэ дүүргэһэниень омгорхолтойгоор һанажа, өөһэдынгөө үмэнэ айхабтар ехэ шэнэ түлэблэлгэнүүдэй нээгдээд байһан хадань урмашан зорилгоо бадаржа, 1946 оной Майн нэгэниие һайндэрлэхэ байна.

Ленинэй туг доро, Сталинай ударидалгаар ябажа, советскэ Эхэ оронойнгоо улам ехээр бадарха тээшэ, манай орон дотор коммунизмын түгэс илаха тээшэ урагшаа дабшая!

«Волгострой» гэдэг Рыбинскэ рэмжэтэ Беломорско-Балтийска каналай рээндэ хэрэгтэй механизм болон рилгануудай нэгэн болохо энээнэй гэхын түлөө түс заводой стахановецууд механическэ завод болбол Сталинай һэргээн бодхоогдожо байһан хадань түхеэрэлгые бүтээн гаргана. Шухалай захидалнуудые болзорһоонь түрүүтэ [illegible] тэмсэнэ.

Түмэршэ дархан Б. Ф. Веретенников түмэр хэрэгсэлнүүдые дархалхадаа хин үлүү гартар дүүргэнэ. [illegible]гшэ Беломорстройдо хэрэгтэй [illegible] үйлэдбэриин даалгабариие дүрбэ-таба [illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заводой эрхим стахановец түмэршэ дархан В. Ф. Ве[ретенников] хүдэлмэрилжэ байна.

А. Батановай фото. (ТАСС-ай фотохроника).

АЛЕКСАНДР СМИРНОВОЙ ШЭНЭ МЕТОД

Улан-Удэ станциин вагон-заһабарилгын пунктын эрхим стахановец-түмэршэ дархан Александр Семенович Смирнов болбол майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, ажалай бүтээсын жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлажа байна.

Нүхэр Смирнов апрелиин 7-ой үдэр халаанайнгаа даалгабариие 1975 процент дүүргэжэ ажалай шэнэ метод дэлгэрүүлһэн юм. Тиин нүхэр Смирновой гайхамшагта туйлалтые ба тэрээнэй ажалай түй дүршэлые энээнэй урда тээ манай «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ тодорхойгоор толилһон байгаа.

Апрелиин 27-ой үдэр Александр Семенович Смирнов майн 1-дэ зорюулһан стахановска вахтада жагсажа, өөрынгөө балташан нүхэр Дудинтай халаанайнгаа даалгабариие 1100 процент гүйсэдхөө. Тиихэ зуураа, нүхэр Смирнов болбол ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэн ба шанарыень һайжаруулһан, шэнэ метод ажал дээрээ хэрэглэһэн байна. Энээнэй урда тээ вагоной сигнальна дэгээ ба шарнирые хоёр-хоёр час соо үйлэдбэрилэн гар[гадаг] байһан юм. Тиин, энээниие түмэршэ[д] хашуул юрын хэбэргэ дээрэ шэрээжэ тээдэг байгаа.

Мүнөө нүхэр Смирнов эдэ [деталь]дые механизированна хэбэргэ дээрэ [һал]гаржа эхилһэн байна. Энэ метод [...] сигнальна дэгээ хоёр час соо бэшэ[...]рин 2 минута соо үйлэдбэрилэн га[ргаха] арга-боломжо олгобо.

Энээнэй ашаар нүхэр Смирнов [...]гөө балташан нүхэр Дудинтай 11 [...]лай үдэр соо үйлэдбэрилэгдэхэ даа[лгаба]риие 8 час соо дүүргэһэн ба [...] сигнальна дэгээ болон шарнир[нуудай] шанарые нилээд ехээр һайжару[улһан] байна.

Александр Семенович Смирнов ба [...]рээнэй балташан нүхэр Дудин [...] түмэр замайхидай коллективэй [...] дэлгэрһэн социалистическэ мүры[сөөнэй] түрүү һуури эзэлжэ ажалай гайхам[шагта] амжалтануудые туйлан уласхоо[рондын] һайндэр майн нэгые угтаба.

Л. КОВАЛЕВСКИЙ, түмэрзамай узелай парткомой секр[етарь].

Закаменэй колхознигууд табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудална

Закаменай аймагай ажалшад СССР-эй Верховно Советэй нэгэдэхи сессеэр баталагдаһан „1946—1950 онуудта арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай“ хуулиие тон баяртайгаар хүлеэжэ абба.

Аймагай ажалшад болбол энэ табанжэлэй түсэб хадаа манай советскэ ороной ажахые һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ дайшалхы программа гэжэ тоолоно байна.

Аймагай колхозуудай партийна [...] организациин секретарьнууд болон [...]тигна ба колхозно [...] суглаануудые татажа, энэ суглаанда хабаададагшадта табанжэлэй түсэбэй хуулиие дэлгэрэнгыгээр уншажа үгэһэн байха юм.

Мүнөө манай аймагай ажалшад энэ түүхэтэ хуулиие партийна эхин организацинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн кружогуудта эдибхитэйгээр хабаададалсажа энэ хуулитай танилсаха зуураа, хабарай тарилгые хаһа болзор соонь, агротехникын эрхим шанартайгаар дүүргэхэ, алуу малай үдэжэ гые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, бата бэхи тэжээлэй базаар хангахын түлөө сабшалан хадалан һайжаруулха гэхэ мэтын уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар эхилһэн байна.

„1946—1950 онуудта арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулитай“ дашарамдуулан партийна организацинуудай агитационно ба пропагандистскэ хүдэлмэри тухай гаргагдаһан ВКП(б)-гэй ЦК гэй ба партиин обкомой тогтоолнуудые гараймхүтэ бэри-болгон ВКП(б)-гэй манай айком болбол аймагай партийна агитгаи суглаан татажа, энэ суглаанда хабаадагшадта түрбэхэ табанжэлэй түсэб тухай [...] хэл ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд нүхэд Л. [...]нов ба Г. Дмзанов гэгшэд хэһэн.

Эндэ хабаададаһан аймагай [...] болбол [...] Сталинска та[банжэл]эй түсэб тухай зүбшэн хэлсэ[...]. Торнин аймагай баталһан [...]стическэ мүрысөөндэ илахын [...] бүхы хүсэ шадалаа ба арга-ол[...] эдэ [...] гэжэ мэдүүлһэн.

[...]эрээнтэй хамта, ВКП(б)-гэй ай[ком] [...] агитаторнуудай семинар [...]гтожэ, энэ семинарта хабаа[...] агитаторнуудта айком [...] лекторнууд ба пропагандистнууд табанжэлэй түсэб тухай лекцинүүдые уншаһан байна.

Аймагай колхозуудаар дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб тухай хуулиие [...]ха 27 кружогуудые эмхи хэхэһээ [...]а, ВКП(б)-гэй айком болбол 10 [...] хэ шэлые ба колхозуудай пар[тийна] эхин организацинууд 170 агитато[р]ые хабарай таригада ябаһан [...]дануу ба звенонууд дээгүүр то[...] байна.

Хабарай тариигада ябагшадай [...] агитационно-ойлгуулламжын хүдэл[мэри] эршэмтэйгээр ябуулжа байһан [...]торнуудай тоо үдэр бүри олош[...]

Эдэнэр дүрбэдэхи сталинска таб[анжэл]эй түсэб тухай хуулиие үргэн [...]тэй эмэгтэй колхозниигудай дунда [...] гуулха зуураа Майн урда тээхи [...]ческэ мүрысөөнэй дэлгэ[...] далайсатайгаар эмхидхэһэн байх[а...].

Илангаяа, Хамниин сомоной Мо[лотовой] нэрэмжэтэ колхозой агитато[р] нүхэд Ц. Цыренжанов, А. Дамба[...] Дылыкова, Д. Гуржап ба [...] хүдэлмэриие эршэмтэйгээр [...]айна.

О. АЮШЕЕВ, ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой пропаганда агитациин таһагые даа[гша].

Советско Болгарска худалдаа наймаанай харилсаан тушаа

Энэ оной апрелиин 27-до СССР Союзай Гадаадын Худалдаа-наймаанай Министерствын ба Болгарска Худалдаа Наймаанай делегациин хоорондо амжалтатай һайнаар дүүргэһэн хэрэлдээн болоһоной эсэстэ, 1946 оной турша соо эд товарнуудые бэе бэедээ худалдан үгэхэ тухай СССР Союзай Правительствын болон Болгариин Правительствын хоорондо хэлсээн баталагдаба.

Хэлсээн дээрэ гараа табигшадые нэрлэбэл: Советскэ Правительствын түлөөлгөөр Гадаадын Худалдаа-Наймаанай Министр А. И. Микоян ба Болгариин Правительствын түлөөлгөөр Болгариин Бүрин эрхэтэ Министр ба онсо томилгото Элшэн түлөөлэгшэ Найден Николев болон Болгариин Гадаадын Худалдаа-наймаанай Директор г-н Матеев гэгшэд болоно. (ТАСС).

Польско гражданинууд нютагтаа бусаба

Нютагтаа бусажа ябаа польско гражданинууд Алма-Атаһаа апрелиин 26-да хоёр эшелоноор ябуулагдаба. Тэдэнэй ябахын урда үдэр Джамбулай нэрэмжэтэ гүрэнэй филармони соо үдэшэлгын вечер үнгэргэгдэһэн байна, тэрээн дээрэ польско патриодууд дайнай жэлнүүдтэ тэдэндэ үзүүлэгдэһэн хүндэлэлэй түлөө Казахстанай ажалшадта баярые хүргэбэ. Горсоведэй түрүүлэгшын оролгошо нүхэр Ашуров сүлөөтэ демократическа Польшые һэргээн бодхоолго ба байгуулгада амжалтануудые туйлахые ба замдаа һайн ябахые нютагтаа бусагшадта хүсэбэ.

Тарашалэн Талды-Курганска ба Урда-Казахстанска областнуудһаа нютагтаа бусагшадтай эшелонууд ябуулагдаба.

(ТАСС).

ШАНАР ҺАЙНТАЙГААР БА ТҮРГЭНӨӨР ТАРИХЫН ТҮЛӨӨ!

Арбан хоног соо дүүргэхын түлөө

...агротехническэ эрхим шанар үнгэргэжэ, үндэр ургаса ...зорилгоор, Сэлэнгын аймагай ...сельсоведэй Сталинай нэ...колхозой плугшад газараа түүлэрһөө хойшо гүнзэгытөөр байна. Плугшан бүхэнэй хагалһан газарай шанарые шалгахада, ...сантиметр гүнзэгытэй байдаг ...плугшадай олонхидынь үдэрэй нормонуудые хододоо үлүүлэн ...байна.

...звеногой плугшад Б. Цы..., Гончиков, П. Еранский гэгшэд даабаринуудаа саг үргэлжэ ...са дүүргэдэг байха юм. Тэ... нэгэдэхи звеногой плугшад И. Еранский, В. Волосатов, О. Мункуева ба бусад дээрэхи нүхэдһөө гээгдэдэггүй байна. Звеное даагшад өөһэдөө үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ, плугшадта үльгэр жэшээ харуулдаг байха юм.

Бригада, звено, колхозник бүхэнэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн бодотоор дэлгэрүүлэгдэнхэй. Мүрысөөндэ түрүүлэгшэдые урмашуулхын тулада колхозой правлени болон парторганизаци стахан вецүүдэй эдеэлхэ стол эмхидхэһэн байха юм. Мүн мүрысөөндэ түрүүлһэн хүнүүдтэ улаан флагууд үдэр бүри барюулагдадаг байна. Түрүү бригадада колхозой правлени ба партиина организацин дамжуулгын Улаан туг барюулагдатаг юм.

Колхоздо хүдэлмэрилжэ байгаа Сэлэндумын МТС-эй трактористнууд Елисей Еранский, Гении Дондуков гэгшэд тарилгын урда тэхи газарай элдүүрилгэ һайн шанартайгаар үнгэргэжэ байна. Эдэнэр үндэр ургаса хуряахын түлөө колхозникуудтай тоя аллар гэмс нэл.

Артелиин бүхы элитүүд ороохото культурануудай эртын тарилгые 10 үдэр соо, агротехническэ эрхим шанартайгаар дүүргэхэ уялга абаад, гэрэнээ саг сонь бэелүүлхын түлөө хамбыгаа шамажа оролсоһон байха юм.

Б. Доржиев, колхозой правлениин түрүүлэгшэ

Трактористнуудай эмхитэй ажал

...МТС-эй түрүү тракторна ...харьяатай колхозуудайн... дээрэ эмхитэйгээр гараад... хойшо эрхим жэшээ харуул... Ленинэй нэрэмжэтэ колхо... дээрэ нүхэр Тудуп Цырен... бригада тарилгын урда тээ... элдүүрилгэ хэхэдээ үлэмжэ ...ээ харуулжа ябаха юм. Энэ культиваци, борнойлго, диско... түсэбүүдээ апрелиин 20 ...нилээдгүй үлүүлэн дүүргэбэ. ...нүхэр Цырендоржиевай бригадын тарилгын хүдэлмэрине үргэл... ...ээн түс МТС-эй тракторист нүхэр Гатабоной хүтэлбэрилдэг бригадын трактористнууд эмхитэйгээр ажаллана. „III Интернационал“ колхоздо хүдэлмэрилжэ байһан энэ бригадын членүүд Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо үдэр бүри нормонуудые үлүүлэн дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлээ һэн. Мүнөө эдэ трактористнууд хүсэһэндөө хүрэжэ байна. Трактористка Д. Батуева ХТЗ трактораар газар хахалха зуураа, үдэрэй нгөө даалгабарине 150 процент хүртэр дүүргэнэ. Мүн трактористы С. Балданов, Р. Очиров гэгшэд һүүлэй үдэрнүүдтэ ажалайнгаа бүтээсэнүүдые нилээдгүй дээшэлүүлбэ.

Гэбэшье, Курбын МТС-эй бүхы тракторна бригада болон тракторист нүүд дээрэхи нүхэд шэнгеэр хүдэлмэрилнэгүй. Тиимэһээ эдэ гээгдэнги бригаданууд харьяатай колхозуудайнгаа хабарай полевой хүдэлмэрине хэһа саг сонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ ябадалда өөдтэ туһа хүргөөгүй байха юм.

Тракторна бригада, тракторист бүхэнэй дунда социалистическэ мүрысөө бодотоор ябуулан, хүн бүхэндэ ажалай үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлүүлхын түлөө Курбын МТС-эй директор болон партиина организаци шухала анхаралаа табиха зорилготой.

Б. Цыренова.

Газар хахалалгада гол хүсэеэ табяа

...хабарай тарилгые түргэн ...шанартайгаар үнгэргэжэ, ...табанжэлэй түрүүшын жэл... ...баян ургаса хуряахын түлөө ...оролсоһон Хэжэнгын аймагай колхозууд полевой хүдэлмэри... ...шэмтэй темпээр ябуулжа ...

...Ульдурай сомоной бүхы колхо... ...жэлэй полевой хүдэлмэридэ ...үлэмжэ эдибхитэйгээр ороо. Молотовой, Кировэй, Тельманэй нэрэмжэтэ, „Ударник“ колхозууд апрелиин 10-һаа эхилжэ, газараа борнойлһон, дисковани хэһэн, мүн удаань хоёр-гурба хоноод хахалһан байна. Мүнөө эндэхи бүхы колхозууд газар хахалалгада гол хүсэеэ элсүүлээд, хүрьһые һайнаар элдүүрилжэ байха юм.

Тельманэй нэрэмжэтэ артелиин колхозникуудай полевой стан заһабарилагдажа культурно-болбосон болгогдонхой. Тэндэнь улаан булан эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэнэй ашаар колхозникууд сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг байна.

Һаяар элэ бүхы колхозууд ороохото культурануудай эртын тарилгые хэжэ жэгдэрхэнь. Мүнөө зарим участогуудтаа тарина хаяжа байнхай.

С. Г. Цыбиков.

Хоёрдохи бригада илажа ябана

...баян ургаса хуряахын ...социалистическэ мүрысөөндэ ...„Красный заган“ артелиин ...Мухаршэбэрэй аймаг соо ...түрүү зэргэдэ ябана. Энэ ...полевой хүдэлмэрине саг ...жэ, тарилгын газарай эл... ...түрүүшын үдэрһөө хойшо ...ябуулжа байха юм. ...жалай хоёрдохи бригадын ...газар хахалха, борнойлхо түүргэһэн, 70 га тарилга хэһэн байна. Тиигэжэ энэ бригада Майн урда тээхи мүрысөөндэ колхоз соогоо илаа. Бригадын борнойшон, плугшан, сеялкэшэн бүхэн үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлахые хүсэжэ, хүдэлмэридөө эртэ гарадаг, оройорολог, мори унаа, зэр зэмсэгүүдтэа эзэн ёһоор хандадаг байха юм.

Мүнөө жэлэй полевой хүдэлмэридэ энэ колхозойхид сарнуудые олоор хүлэжэ тэдэнэрые борной шэрэхэ, горючи зөөхэ мэтэдэ хэрэглэдэг байна.

Бригада бүхэн түс бүридөө 16 зартай юм.

Һаяда полевой хүдэлмэридэ ябагшадай ажалай бүтээсэ бүри дээшэлээ. Плугшадай үдэр бүриин үйлэдбэриин бүтээсэ дунда зэргээр 130—140 процент болодог байна. Сеялкэшэд Максимов, Пилатов, Сусин гэгшэд дүрбэнэй орондо 5,50 гектарһаа 8,50 га хүргэдэг байна. Энэ мэтын үндэр бүтээсэ түйладаг хүнүүд эндэ яһала олон.

Б. Цыренова.

Халаан соогоо 10 гектар

...Доодо-Бургалтайн сомоной Карл ...нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ ...МТС-эй тракторна бригадын ...нүүд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлаба.

АТЗ-НАТИ трактораар хүдэлмэрилдэг трактористка нүхэр Улзутуева халаан соогоо 10 гектар хахалһан байна. Мүн тракторнстнууд Цыденов ба Цыбиков гэгшэд 9—10 гектар хүртэр хахалбал. Эдэнэрэй хүдэлмэриин шанар эрхим һайн.

Ахын аймагай «Улаан Шарза» гэжэ колхозой һаалишан Сыдын Дамшаева гэгшэ 20 үнеэнһээ 21 тугал абажа гарзагүйгөөр тэжээһэн байна. Мүн өөрынгөө гүүртэ дээрэ үхэр малаа һайнаар онцо оруулха бэлэдхэл хэһэн байгаа.

САБШАЛАН ДЭЭРЭ ОЛООРОО ГАРАЛГА ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Һаяхан Заграйн аймагай Ново-Брянска сельсоведэй Тельманэй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхозникууд сабшалан дээрэ олоороо гаража, хэдэн олон гектар газар уһалһан, горьтойхон талмайн модо шулуу, шугы бургаһа сэбэрлэһэн байгаа. Тэдэнһээ жэшээ абажа, аймагай бүхы колхозууд сабшалан дээрэ нинтээрээ гаралгые эмхидхэдэг болобо.

Һаяхан аймагай бүхы колхозууд нинтын гаралга эмхидхэжэ, горьтойхон хүдэлмэри хэһэн байна. Энэ үдэр хамтадаа 1437 хүн сабшалан дээрэ гараа. Тэдэнэр 1.567 гектарай шугы бургааһа олон модо шулуу сэбэрлэһэн, урдань сабшалан байһан аад, архигдешоһон 55 гектарые һэргээн болхоһон, 14 километр утагай һубаг, канава сэбэрлэһэн, мүн шэхээр һубаг татаһан байха юм.

Аймагай хоёр колхоз 135 шарга нагшэбхэ сабшалан дээрэ гаргаа. „Красный опытник“, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозууда рүһа хааха хаалтанууд түхеэрэлдэбэ.

Энэ хадаа ерэхэ жэлдэ үбһэнэй үндэр ургаса хурлажа, удажа байгаа үхэр малдаа тэжээлэй бата бэхи база саадгүүлха арга олгожо үгэхэнь лабтай.

Сабшалан дээрэ олоороо гаража байһан Заиграйн колхозууд республикын бүхы колхозуудта үльгэр жэшээ боложо үгэхэ байна. Үбһэнэй ургасые дээшэлүүлхэ шухала зорилгые бэелүүлхын тулада сабшалан дээгүүр олоороо гаража хүдэлмэрилхэ үүсхэлые хаа-хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

Н. Мункоев.

АЙМАГ СОО ТҮРҮҮЛЭНХЭЙ

Зайграйн аймагай Доодо-Курбын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Дамбрылов, партиина эхин организациинь секретарь нүхэр Раднаев) малажалаа хүгжүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табижа, эсэхэ-сусахые мэдэнгүй, оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэнэй ашаар, нилээдгүй ехэ амжалтануудые түйлан, аймаг соогоо түрүү болоһон байна. 1945 оной малажалые хүгжүүлхэ гурэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар үлүүгээн дүүргээ гэбэл: адуу мөрёор—105 процент, эбэртэ бодо малаар—115 процент, хони ямаагаар—117,5 процент хүргэһэн байна.

Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ябадалда тэжээлэй бата бэхи базын эгээл шухала байһые ойлгожо, энээн тушаа һайса оролдодог байха юм. Ургасые дээшэлүүлхын зорилгоор, 1945 оной үбэл 15 га сабшаланга талмай дээрэ наг шэбхэ зөөжэ. 60 гектар газарай хуушан хүгда галдаһан, мүн модо, шулуун, бургааһан гэхэ мэтын элдэб бүртагуудһаа сэбэрлэһэн байгаа.

Зундаа һубаг канавануудые малтажа, 350 га газар уһалһан, мүн ургасын хүгжэжэ байха үедэ газар уһалха түсэбөөр хүнүүдые томилһон байха юм. Нютагай үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар, ургасые дээшэлүүлжэ шадаһан ба үбэлдөө гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлэй элбэг ехээр бэлэдхэһэн байгаа.

Эндэхи малшад үбэлдөө үбһэ тэжээлээ гражигай ёһоор гаргашалжа, бэлшээриие зүбөөр хэрэглэһэн, малаа уени дулаан байра байдалаар гүйсэд хангаһан, һайнаар харууһалһан байха юм. Тиигэжэ малаа тобир таргаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулһан байна. Гадна, 1945—46 онуудай үбэлжэлын үедэ алмаһан 50 центнер тэжээл Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо үгэжэ туһалһан байха юм.

Мүнөө жэлдэ малдаа үшөө элбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө энэ колхозойхид бүри эршэмтэйгээр тэмсэжэ байнхай, 15 га сабшалангай газар дээрэ наг шэбхэ гаргаһан, 50 гектарай хүрхагда галдаһан, мүн модо шулуу болон бусад бүртагуудһаа сэбэрлэһэн байна. 5 километр утатай канава малтахаар түсэблэнхэй. Курба голые хааха 10 кубометр шулуу, 20 кубометр модо бэлэдхэбэ.

Һүүлэй һарануудта 52 тугал, 312 хурьга эшэгэ хүлеэжэ абаад, нэгэшье толгой хоролтогүйгөөр харууһалжа байна. Һүнэй-товарна фермын һаалишад Сэжима Цымпилова, Пагма Пархаева, Дулма Гунжитова, Дарижап Нимданова гэгшэд түлнүүдые бүри һайнаар тэнжээжэ байна. Мүн хонинной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд Сандак Гармаев, Цырендимит Галданова, Цыжит Гончикова ба бусад хэдэ хэлэн хурьгадые абанхай.

Ж. ЖАБОН.

Түл абалга—харюусалгата хэрэг

Шэнэ абаһан түлнүүдые зүбөөр харууһалжа, бултыень бүрин бүтэнөөр тэнжээхэ хэрэг—малажалай хүгжэлтые шиидхэхэ шухала нүхэсэл мүн. Мүнөө үедэ шэнэ түлнүүд олоор гараад тэнжэжэ, мүн хүлеэгдэжэшье байна.

Зэдын аймагай Бороли сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз шэнэ түлнүүдээ сэбэр, дулаан байрада оруулаад, зүбөөр харууһалан һайнаар тэнжээжэ байнхай. Буденныйн нэрэмжэтэ колхоз 220 хурьга абаад, нэгэшье толгой үхүүлэнгүй оролдосотойгоор харууһалжа байха юм. Энэ колхозой хурьгашад Е. Цыренова, М. Вершинина, Ф. Григорьева гэгшэд түс бүридөө 70 хурьга абаһан байна. Мүн түл абалгые эмхитэйгээр угтажа байһан колхозууд эндэ олон.

Гэбэшье, Зэдын зарим колхозууд энэ харюусалгатай хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаһан байха юм. „Улаан үшөөтэ“ гэжэ колхоз тугалнуудаа муухай, ноитон байрада байлгажа, муугаар харууһалһан дээрэһээ 3 толгой үхүүлһэн, Гэгээтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хоёр тугал үхүүлһэн байна. Иимэ баримтанууд Ленинэй, Кагановичын, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдэнэ. Энэ хадаа малажалые хүгжүүлхэ ябадалда тон харша гэшэ. Тиимэдэ шэнэ түлнүүдые гарзалуулха байһан ябадалтай эрид тэмсэхэ хэрэгтэй.

Сталинска дүрбэтэхи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ малжалые улам бүри олошоруулха эгээл шухала зорилго табигдаба. Энэ хадаа түлнүүдые зүбөөр харууһалжа бүрин бүтэнөөр тэнжээхэ эритэ хэнэ.

Нарай түлнүүдые хүсэд дулаалһан, сэбэрлэһэн байрада байлгажа, шэмэтэй һайн тэжээлээр хангаха, элдэб халдабарита үбшэнүү һээ һэргээлхэ ябадал түрүүшын шухала зорилго мүн. Энэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд бүхы шадабари мэргэжэлээ гаргажа, түлнүүдые тэнжээхэ хэрэгтэ тон эдибхитэйгээр хандаха уялгатай байна.

Ж. Д. Гомбоин.

Малшадай мүрысөөндэ түрүүлхын түлөө

Дара Заятуева гэгшэ Зэдын аймагай „Социализм“ колхозой малажал дээрэ хүдэлмэрилһөөр олохон жэл болоо. Тиигэжэ зуураа ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, адуу малые олошоруулан, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө нилээдгүй оролдолго гаргана. 1943 онһоо 1946 он хүртэр нүхэр Заятуева бодо болон мүн жэжэшье хонидые хороогоогүй байха юм.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадалсажа нютагаа бусаад байхадаа, нүхэр Заятуева „Республикын түрүү малшан“ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ бүри эршэтэй ээр оролсожо, энэ жэлэй үбэлжэлгэ болон түл абалгые бүри һайнаар үнгэргэхэ уялга абаа һэн. Мүнөө нүхэр Заятуева уялгаа үнэн хэрэгүүдээр бэелүүлжэ, шэнэ түлнүүдые элүүр энхээр тэнжээжэ байна.

Республикын транспортын ба хэлхеэ-холбооной предприятинууд

Шэнэ Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэлэй эхиндэ

1950 он удта СССР-эй арадай ажахые бодхоохо ба хүгжөөхэ ...табанжэлэй гол зорилгонууд ...хүндэдэ орой ороной районуудые һэргээн бодхоохо, ажаүйлэдбэриин ажахые сэргээй урда тээхи ...хүртэр хүргэхэ ба ...энэ хэмжээе ехэхэн хэмжээгээр гараха“ (табанжэлэй түсэб тухай Хуулиһаа) болоно.

...эбэл гайхамшагта ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэбэ илалын тула хамагай ...ажаүйлэдбэриие ба ...транспортые түрүү ээлжэндэ ...хойшолуулан хүгжөөхэ ябадалые ...шухала байна. Энээнгүйгөөр бүхы арадай ажахые түргэн амжалтатайгаар һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ябадал хүшэр бэрхэ болоно.

...эйлэй түсэбые бэелүүлгэ болбол ...бүхэнэй һара бүхэнэйгөө ...гүйсэдхэжэ байха ябадалһаа ...дагдаха болоно. Табанжэлэй ...бэелүүлхын түлөө эмхидхэлэй ...политическа хүдэлмэрине ургаахэ ...ажалһаар ябуулхые партиина организациинуудһаа эрилдэнэ. Ушарынь ...Сталинска табанжэлэй агууехэ ...түсэбые ажалшан арадта ганцахан ...үгэхэ бэлэ, харин ...түсэбые бэелүүлхэ ябадалда ...ажалшадай ажаллагшадай коллективүүд ...үүргые, һуурине ба зо...ээр уялжа үгэхэнь шухала.

...организацинууд болбол социалистическэ мүрысөөе хаа-хаанагүй үргэн хэмжээнээ үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилжэ, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ноте... шадабари дүршэлые үргэлжэлүүлэн, шэнэ табанжэлэй амжалтатайгаар дүүргэхэ ба ...хүргэхэ ябадалда ...олонитын ...уулхань шухала хэрэг болоно.

* * *

...монголой транспортын ба хэлхеэ-холбооной предприятинуудай болбол дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэл болохо 1946 оной эхинһээ а аад өөрынгөө зорилгонуудые бэелүүлжэ. Эдэ предприятинуудай коллектив бүхэн хадаа агууехэ табанжэлэй түсэбые гүйсэдхэхэ ябадалда өөрынгөө үүргэ ба һуурине үнэхөөрөө ойлгожо абаа. Энэнь хадаа республикын транспорт ба хэлхеэ-холбооной предприятинуудай партиина организацинуудай гол габьянуудай нэгэниинь болоно.

Транспортна машино-бүтээлгын Министерствын паровозо-бүтээлгын завод шэнэ паровозуудые бүтээлгые шудалжа паровозуудай серийнэ гаргалгые хангахын тула узелнуудай түхеэрэлтэнүүдые һараһаа һарада үргэдхэжэ байна. Энэ оной нэгэдэхи кварталай түсэбые паровоз бүтээлгын талаар 133 процент дүүргэһэн ба апрель һарын хоёр декада соо бүхы нэгэдэхи квартал соо бүтээһэн паровозуудай тоо өөр паровозуудые бүтээн гаргажа, 2 декадын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Харин заводой коллектив болбол энэ һайн амжалтын эхеэр һанаагаа амарха ёһогүй. Ушарынь хадаа, тон нягта технологигүйгөөр һараһаа һарада ургажа байгаа шэнэ паровозуудые бүтээн гаргалгын түсэбые бэелүүлхэ ябадал бэрхэтэй хэрэг болоно. Заводой хүдэлмэри дээрэ гол дутагдалынь гэбэл, мүнөө үедэ шэнэ паровозуудые серийнэ гаргалгада һаад болежо байгаа, тусхай отолдог, хэмжэдэг ба хамһабариин инструментнүүдые бэлэдхэжэ гаргалга аалиар ябуулагдана ба технологи хэлэшэргүй аалиар дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Эдэ гол зорилгонуудые шиидхэнгүйгөөр дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэл болохо—1946 оной түсэбые бэелүүлхэ ябадалда нилээд хүндэ хүнэтэй тулгарха болоно гэжэ гэсэ зэв дал партиина организаци, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бэ хүдэлмэришэдэй бүхы коллектив ойлгохо ёһотой. Заводой партиина организаци болбол заводой хүдэлмэридэхи энэ гол дутуу дундануудые дабахын тула эмхидхэлэй ба пропагандистка хүдэлмэридэ болон заводой цехүүдэй социалистическэ мүрысөөндэ бүхы анхаралаа шэглүүлхэ ёһотой болоно.

Зүүн-Сибириин түмэрзамай Галуута-нуурай ба Улан-Удын отделениинүүдэй түмэр замайхид шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшын һарануудта ехэхэн амжалтануудые түйлаба. Эдэнэр хүшэр хүндэ эрхэ байдал соо 1945—1946 онуудай үбэлэй ашаа зөөлгын хүдэлмэрине амжалтатайгаар дүүргэһэн юм. Эдэнэр хадаа социалистическэ мүрысөөнэй ашаар энэ оной нэгэдэхи кварталай даалгабарине вагонуудта тээбэрилгын талаар 122,6 процент дүүргэһэн, паровозуудай техническэ гүйлгые болон вагоной эрьесые нилээдгүй һайжаруулһан байна. Улан-Удын отделениин паровоз ба вагон заһабарилагшад болбол ябадалай составые заһа соонь һайн шанартайгаар заһабарилһан байна гэбэл: паровозуудые заһабарилха нэгэдэхи кварталай түсэбые—113 процент, вагонуудай капитальна заһабарилгые—140 процент, дунда заһабарилгые—109,4 процент, жэлэй шалгалтые 109,5 процент дүүргэһэн байна.

Галуута-нуурай ба Улан-Удын отделениинүүдэй түмэр замайхид болбол майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, өөһэдынгөө энэ амжалтануудые апрель һара соо бэхижүүлжэ абаа. Илангаяа Галуута-нуурай отделениин түмэр замайхид энэ оной нэгэдэхи квартал соо тон һайнаар хүдэлмэрилжэ, замайхидай социалистическэ мүрысөөндэ Зүүн Сибириин түмэр замайхидай дунда нэгэдэхи һуури эзэлһэн ба 15 эрхим стахановецууд Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуули соо „1950 ондо түмэр замай транспорт дээрэ сүүлхэ бүхэндэ ашаа тээлгээр нинтэ хэмжээ 115 мянгач вагон, ашаа шэрэлгын хэмжээе 532 миллиард тонно-километр ...... түмэр замууд дээрэ вагонуудай эрьен бусаха байдалые 1945 ондо 10,9 сүүлхэ байһан жэшээтэй һаань 1950 ондо 7 сүүлхэ хүртэрынь түргэдхэхэ ба түмэр замай ашаа шэрэлгын холонь 790 километр байһан жэшээтэй һаань 1950 ондо 690 километр хүртэр богони болгохо; ажаүйлдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи замууд дээрэ вагонуудай миин байлгые али болохоор доошолуулха гэжэ заагдана.

Түмэрзамай транспорт болбол шэнэ табанжэлэй жэлнүүд соо зургаа мянгаһаа үлүү шэнэ паровозуудые, хахад миллион шахуу ашаанай вагонуудые абаха байна. 7230 километр газарта түмэрзамай шугамуудые бариха, 12500 километр газарта хоёрдохи замууд һэргээн бодхоогдохо ба баригдаха байна. Тэрэшэлэн вагонуудай эрьесынь шэрэлгын холыень хаһаһан ябадалаар хүрэдхаха рациональнабэшэ шэрэлгэнүүдые зайлуулха, түмэрзамууд дээрэ ба ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи замууд дээрэ хүдэлжэ байгаа составые ажалгүй байлгаха ябадалые усадхаха гэжэ хараалагдаһан байна.

Галуута Нуурай ба Улан-Удын отделениинүүдэй түмэрзамайхид шэнэ Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэлые һайн ажалаар эхилээ. Тэдэнэр ашаа тээлгын кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Хоёр отделениинүүдэй ба участок бүхэн хүдэлмэрине таһалдуулхагүйн тула шэрэлгын гүрэнэй түсэбые үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада дүүргэжэ байха ба вагонуудай эрьесые һайжаруулха гэһэн зорилго мүнөө табигдана. Түмэр харгыһаар ябагшадые хангаха ябадалые һайжаруулхын ба вокзалнууд болон вокзалнуудай дэргэдэхи территоринуудые һайн байдалтай болгохын түлөө үшөө ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой байна. Түмэрзамаар ябагшадта таарамжатай эрхэ байдал олгохо ба тэдэнэртэ шэрүүнээр хандадаг баримтануудые усадхаха ёһотой.

Байгал-Сэлэнгын пароходствыхид 1946 оной навигацида гол мүрэнэй флодые амжалтатайгаар ба шанар һайнтайгаар бэлдэжэ шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбэй нэгэдэхи жэлые эхилбэ. Энэ жэлдэ гол мүрэнэй флодууд һайнаар заһабарилагдаһан ба флодуудые навигациин ашаглалтада тушаахадаа ехэнхинень һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушааһан байна. Хэды тиимэ гэбэшье, уһан замайхид үшөөл дутагдалтайгаар хүдэлмэрилжэ, бусад транспортна предприятинуудһаа гээгдэжэ ябанад. Байгал-Сэлэнгын пароходствын предприятинууд валовэ продукциин түсэбые нэгэдэхи квартал соо 94 процент гүйсэдхөө. Кварталай түсэбые мянил 86 процент дүүргэһэн, Ярославскиин нэрэмжэтэ верфь бүгэдэнһөө муугаар хүдэлмэрилнэ. Энэ хадаа Байгал-Сэлэнгын пароходствын судна байгуулалтын гол базань байха юм.

Иимэ темптэйгээр хүдэлмэрилээ һаа уһан замайхидай урда табигдаһан табанжэлэй түсэбэй гайхамшагта зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хойшолол ушаруулха болохо. Гол мүрэнэй транспортын талаар табанжэлэй түсэб тухай Хуули соо «гол мүрэнэй транспортын ашаа эрьесые дайнай урда тээхи хэмжээгээр жэшээлээ һаа 1950 ондо 38 процентээр үргэдхэхэ . . гол мүрэнэй байһан портнууд ба пристаньнуудые шэнэдхэн шудалха, гол мүрэнэй суднануудта ашаа тээбэрилхэ ба буулгаха ябадалые механизироалхэ ба 1950 ондо бүхы ашаалха ба буулгаха хүдэлмэрине механизацилха ябадалые 75 процентдэ хүргэхэ“ гэжэ хараалагдаһан байна.

Навигациин урда тээ үргэдхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй үндэһэн дээрэ, Лунинско—Киселевско методэй жэшээгээр навигациин үедэ флот ашаглалга дээрэ техническэ байдалынь эрид дээшэлүүлхэ ябадалые түйлажа техническэ хангалтые дээшэлүүлхэ, флодой миин байха ябадалые усадхажа Байгал-Сэлэнгын пароходствын предприятинуудай хүдэлмэриин бүхы гээгдэлнүүдые усадхахань хамагай түрүүнэй зорилго болоно. Бүхы ашаалалгын ба буулгалгын хүдэлмэринүүдые механизироалхэ. Энэ хадаа Байгал-Сэлэнгын пароходствын ашаа тээлгын эрьесын түсэбые 1946 ондо үнгэрһэн жэлэйхитэй жэшэбэл 23 процент үргэдхэхэ ба гол мүрэнэйхидэй үмэнэ табигдаһан табанжэлэй түсэбэй зорилгонуудые бэелүүлхэ ябадалые хангаха болоно. Байгал-Сэлэнгын пароходствыхид болбол нютагай ашаа тээбэрилгын тула жэжэг гол мүрэнүүдые шэнжэлхэ талаар республикын шэнжэлэгшэдтэ али болохоор туһалха ёһотой.

Табанжэлэй түсэбөөр хэлхеэ-холбоонойхидой үмэнэ тон ехэ ба харюусалгатай зорилгонууд табигдаһан байна. „СССР-эй электрическэ хэлхеэ-холбоонуудай генеральна схемын үндэһэн дээрэ Москвае бүхы республикын хизаарнуудай ба областьнуудай центрнүүдтэй холбохо, мүн баһа союзна республикануудай столицануудые өөрынь областной центрнүүдтэй холбохо; районой ба хүдөө тосхоной центрнүүдые, машинно-тракторна станцинуудые, совхозуудые бултыень телефонтой болгохо“.

Бурят-Монголой хэлхеэ-холбоонойхид энэ зорилгонуудаа хүндэтэйгөөр бэелүүлхэнь дамжаггүй. Табанжэлэй нэгэдэхи жэлэй эхин дээрэ хэлхеэ-холбооной бүхы хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар ябуулжа, нэгэдэхи кварталай олзын түсэбые 100,5 процент гүйсэдхэһэн, бэелүүлһэн ябадал хадаа энээнэй эхиниинь болоно.

* *

Транспорт ба хэлхеэ-холбооной предприятинуудай хүдэлмэрине һайжаруулха үшөө холо дугуу бүтэгдэһэн байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө бүхы ехэ резервнүүдые, арга-боломжонуудые хэрэглэн, тэдэниие ашаглалтада оруулха ёһотой байна. Эдэ резервнүүдые дүүрэн ашаглахань шухала. Мүн тэрэшэлэн республикын транспорт ба хэлхеэ-холбооной предприятинуудта городуудай, районно ба аймагуудай партиина организацинуудай саг үргэлжын туһаламжа шухала хэрэглэгдэнэ.

Социалистическэ мүрысөөнэй шалгарһан методоор предприяти бүхэнэй коллектив хүдэлмэрилжэ, үдэрэй, һарын ба квартальна түсэбүүдые гүйсэдхэхэ ябадалые хангаха шухала зорилго табигдана. Энэ хадаа дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэл болохо—1946 оной түс бые амжалтатайгаар бэелүүлхэ ябадалай үндэһэ һуури болоно.

М. ШИНГИРИЙ.
ВКП(б)-гэй обкомой транспорт; на таһагые даагшын орлогшо.

ГАДААДЫН ХЭЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮШЫН ЗАСЕДАНИ

ПАРИЖ, апрелиин 25 (ТАСС). Мүнөөдэр, апрелиин 25-да үдэшэлэн, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй түрүүшын заседани болоо, тэрэн дээрэ совет кэ талаһаа СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр В. М. Молотов, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор нүхэд А. Я. Вышинский болон В. Г. Деканозов байлсаба. Заседаниин дүүрэһэн хойно доро дурсагдаһан № 1 коммюнике тунхаглагдаһан байгаа гэбэ:

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй 4 членүүд Европодо эб найрамдал дэмжэн бэхижүүлхэ батлахаар хэлэлсэхэ хүсэлтэй байһан хадань, мүнөөдэр үдэшэн 5 часта Люксембургска ордондо өөһэдынгөө түрүүшын заседани дээрэ суглараба.

Г-н Бидо болбол урид хэлэн державын түлөөлэгшэ байһан хадаа заседаниие эхилхэ байта түрүүлэгшээр һунгажа, бусад Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдые амаршалжа хандаба; типэхэдэнь г-н Бирнс, г-н Молотов, г-н Бевин тэрэндэ мүн харюусаба.

Удаа тэрэнь Совет болбол энэ сессидэ хүсэтэй байха ба хэрэгээ хүтэлхэ гурим заабари батлажа абаа, тэрэнь коммюникедэ хабсаргалта болоод доро тунхаглагдана.

Тэрээнэй һүүлээр Совет болбол энэ сессидэ хэлсэхэ ёһотой байһан асуудалнуудые шэлжэлэн үзэхэ хэрэгтэ оробо.

Заседаниин 8 часта дүүрэбэ. Удаадахи заседани үглөөдэр үдэрэй 4 часта болохо байна.

ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ХЭРЭГЭЭ ХҮТЭЛХЭ ГУРИМ ЗААБАРИ

1. Түрүүлэгшэ тухай. Соведтэ түрүүлэгшээр һууха ябадал хадаа заседани бүхэндэ ээлжээгээр һэлгэжэ байха болоно.

2. Заседани. Орлогшонорой заседани хадаа үг өгүүр, тиихэдэ Министрнүүдэй Соведэй заседани обедэй һүүлээр болодог гуримтай байха. Орлогшонор хадаа заседаниин хэлсэхэ зүйлнүүдые алдадагүй бэлдэхэ ба тэрээндэ дамжуулан үгтэһэн асуудалнуудые шиидхэдэг байха. Совет хадаа шухала хэрэгтэй технический комитедүүдые байгуулха болоно.

3. Соведтэ хөөрэлдэхэ хэлэнүүд тухай. Англиска, французска ба ород хэлэнүүд хадаа Соведэй хуулита ба хэрэгээ хүтэлхэ хэлэнүүд болохо байна.

4. Соведэй членүүдэй эрхэ тухай. Соведэй дүрбэн членүүд бүхы заседани дээрэ байлсаха ба бүхы дискуссинүүдтэ хабаадалсаха болоно. Зүгөөр эбтэйгээр шиидхэжэ тааруулха ябадалда хабаадаха асуудалнууд тушаа голо-ха эрхэ хадаа энэ эбтэйгээр шиидхэжэ тааруулха ябадалда хабаадаха эрхэтэй хадаа тэрэ оролго тухай хэлсэнгэдэ (зараа тэбиһэн тала байһан гү, али тиимэ гэжэ тоолог) һон правительствануудай членүүдтэ үгтэхэ зэргэтэй.

5. Хэблэл тушаа захиралтнууд. Пресс-коммюнике гаргаха комитет байгуулагдажа тэрэндэ дүрбэн делегацинуудай пресс-аташе оролсохо байна. Энэ комитет хадаа Соведэй зүбшөөлгөөр Соведэй хүдэлмэринээ абажа байһан тухай болон баталдаһан шиидхэбэринүүд тухай мэдээсэлнүүдэй коммюнике гаргалжа байха юм.

6. Секретариат.

а) Дүрбэн делегацинуудай секретарьнарай составтай ниитын секретариат байгуулагдаха болоно. Тэрэ хадаа дүрбэн делегацин персонал сооһоо албахаагшадые хэрэглэхэ байна; тэрэнэй хэды хүн составтай байха тухай делегацинуудай секретарьнарай хоорондо тодорхойлогдохо ушартай.

б) Ниитын секретариатай главна секретарь делегацинуудай секретарьнарай хсоронло зүбшэлдөөд томилогдохо юм.

с) Секретариат хадаа бүхы документнүүдые техническээр бэлэдхэхын түлөө харюусалгые дааха болоно. Тэрэ хадаа Соведэй үзэмжэ дээрэ делегацинуудай габаһан бүхы документнүүдые номерложо олон экземпляраар хэблэхын түлөө, мүн тэрэшэлэн тэдэнэй Суулгабаринуудые делегаци бүхэндэ тараажа үгэхые түлөө харюусалгатай байха. Тиимэ документнүүд англиска, ород ба французска хэлэнүүд дээрэ олоор хэблэгдэхэ зэргэтэй. Секретариат хадаа эдэ документнүүдые оршуулха ябадалые хангаха ёһотой.

д) Секретариат хадаа Соведэй заседанинуудые зарлаһантай холбогдоһон хамаг бүхы шухала хэмжээнүүдые абажа байха болоно. Тэрэ хадаа Министрнүүдэй Соведэй болон Орлогшонорой үе үе болоод лэ хэхэ заседанинуудай сагыень тэдэнэй дураар һэлгүүлжэ байха; тэрэ хадаа мүн шухала хэрэгтэй боложо боломоор бусад бүхы заседанинуудые бэлдэхэ ушартай.

с) Заседанинуудай протокол хадаа Соведэй баталан абаһан шиидхэбэринүүдые суглуулһан байха юм, харин дискусси хэһэн тухай тодорхойгоор бэшэгдэхэгүй.

ф) Соведэй хүдэлмэриин ябажа байһан хирэ зэргээр секретариат болбол Соведээр батлагдан абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүрэн үгэеэ нэгэдэһэн текст зохёохын түлөө делегацинуудтай зүбшэжэ үзэхэдөө мүн лэ харюусалгатай байха.

Франциида референдумэй урда тээ

ПАРИЖ, апрелиин 24. (ТАСС). Франс пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, ЮДСР эй („Эсэргүүсэлэй демократическа ба социалистическа союз") хүтэлбэрилхы комитет болбол „нэгэшье республиканецын зүбшөөрэн үй байжа болохогүй хэдэн принципүүдые шэлэ конституцин проект дэбжүүлнэ" гэжэ өөрынгөө абаһан резолюци соо тэмдэглэнэ. Гэбэшье ЮДСР болбол референдумэй үедэ „үгы" гэжэ харюусахые, тайлбарилаха эдэ, шэнэ конституци абалгада эсэргүүсэхые эрэтэй эмэгтэй һунгаашадые уряална.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Апрелиин 24-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 24 (ТАСС). Трибуналай апрелиин 24-эй үглөөнэй заседани дээрэ сүүдлүүлэгшэ Франкын үмөөрэгшэ адвокат Зайдль гэгшэ өөрынгөө үмөөрэлтэдэ байгшын тухай документнүүдые харуулжа үргэлжэлүүлбэ. Үмөөрэгшэ болбол Франкын немецүүдэй эзэмдэһэн Польшын территори дээрэ генерал-губернатор байхалаа тэрэнэй бэшэһэн үдэрэй тэмдэглэлһээ абтаһан зүйлнүүдые уншаба. Тус үдэрэй тэмдэглэлэй үнэн зүб болохо ушарые шэө урилшалан мүрдэлгэлэ байхадаа Франк мэдэрһэн байна. Тэрэшэлэн энэ үдэрэй тэмдэглэл хадаа Франкын гэмтэ ажал-ябуулгые гэршэлхэ баримта болгожо гэмнэлтээр нэгэ дахин бэшэ харуулагдаһан документ болоно. Арбаад том болохо хэдэн мянгаад хуудаһата үдэрэй тэмдэглэл болбол полягууд, украинецууд ба еврейнүүдые мүрдэхэ ба үгы хэхэ ябадалда хабаадаһан Франкын бодолые, тэрэшэлэн гитлеровецүүдэй Польшые дээрмэдэһэн байдалые харуулна. Сүүдлүүлэгшэ Франкые үмөөрэгшэ болбол генерал-губернатор байһан тэрэнэй үдэрэй тэмдэглэл соо (эшэгдэһэн зарим баримта) зүйлнүүдые харуулна. Үмөөрэгшэ болбол эдэ оброо хүртөөгүй цитатануудые Трибуналда уншажа, энээгээрээ өөрынгөө үмөөрэгшые гэмгүй болгохые оролдоно. Тэрээнһээ гадна, хэрбээ Ганс Франкые Польшын алууршан гэжэ бүхы дэлхэйн мэдээгүй байгаа хада, Франкые польско арад зоной ашаг туһые хамгаалагша гэжэ адвокадай цитатануудаар тооложо болохо байгаа.

Нэгэ бага забһарлалга болоһоной һүүлээр сүүдлүүлэгшэ Франкын үмөөрэгшэ адвокат Зайдль гэгшэ өөрынгөө үмөөрэгшэдэ багшын хэрэг тушаа документальна баримтануудые харуулгые дүүргэбэ. Һүүлэрынь трибунал болбол сүүдлүүлэгшэ Вильгельм Фрик гэгшын хэрэгые дуулажа эхилбэ. Фригые үмөөрэгшэ адвокат Панненбекер гэгшэ сүүдлүүлэгшые асууха ябадалһаа арсажа, трибуналай зүбшөөрэлөөр документнүүдые харалгада оробо.

Үмөөрэгшэ болбол өөрынгөө документнүүдые удаа удаагаар уншажа, сүүдлүүлэгшэ Фрик гэгшые агрессивнэ дайнай түлэблэлгэдэ ямаршье хабаагүй болгохо гэжэ оролдоно. Үмөөрэгшэ болбол „баримта" болгожо хэлэхэдээ Гитлер агрессивнэ дайнай түсэбые үсөөхэн хүнүүдтэ мэдүүлдэг байгаа гэбэ. Үмөөрэгшын хэлэһээр хадаа, дотоодын хэрэгүүдэй министр байһан Фрик болбол эдэ нюурнуудай тоодо ороогүй байна. Суглууһан гитлеровскэ указуудые, сүүдлүүлэгшын зарим заабаринуудые а асуултын хурдаһанда үгэһэн гэршэнэрэй харюултануудые уншажа, Фрик гээшэ ямаршье эрхэ ба түлөөлэлгэгүй министр байһан болоно. Үмөөрэгшын өөрынь харуулһан документнүүдэй нэгэндэ Фрик болбол „гэмгүй министр" бэшэ, харин ёһотой гаргуу ехэ гитлеровец байһаниинь харуулагдана.

Үглөөнэй заседани дээрэ адвокат Панненбекер гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Фригэй хэрэг тушаа документ харуулганuудые дүүргэбэ.

Апрелиин 24 үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 24. (ТАСС) Апрелиин 24-дэ Трибуналай үдэшын заседани болбол сүүдлүүлэгшэ Фригэй хэрэг тушаа гэршэ болохоор үмөөрэгшэдэй дуудажа ерүүлһэн Гизевиус гэгшын асуулта абалгаар нээглэбэ. Гэршэ болбол гестапода үни удаан саг соо хүдэлмэрилһэн ад, удаа тээнь дотоодо хэрэгүүдэй германска министерстводэ криминальна полицида болон ажахын министерстводэ үни удаан саг соо ажаллаһан байгаа. Юридическэ факультет дүүргэһэнэйгээ һүүлээр, гэршэ болбол гестапода хүдэлмэри хөөр эльгээгдэһэн юм ха. Тэндэ ойрхон зуура байһанайнгаа һүүлээр, гестапода уржа асарһан өөрынгөө нүхэрһөө: „Эндэ юун гэһэн газар гээшэб—полициин зургаан юм гү, али тонуулш дай шайка гү?"—гэжэ асууһан байгаа. Тиихэдэнь: „Та болбол тонуулшадай шайкада байна гээд лэт, хэрбээ эндэ хүдэлмэрилхэ болоо юм һаа, та болбол нилээд ехэ юумэ үзэхэ байнат"—гэжэ нүхэрынь харюусаба

Гестапо гээшые Геринг байгуулһан юм гэжэ гэршэ хэлэнэ. Герингдэ мэдүүлэнгүйгөөр гү, али тэрэнэй сэхэ захиралтагүйгөөр тэндэ юушье хэдэггүй бэлэй. Гестапын алхам бүхэн тухай тэрэ дары Герингдэ дуулгадаг һэн. Бишыханшье ушар бүхэниие тэрээндэ телефоноор дамжуулдаг, хэрэг бүхэндэ эшэ үгэдэг байгаа. Геринг өөрынгөө зорилгонуудые хүсэлдүүлхын тулада ямаршье арга шэлэжэ абахаһаа хэмшээрхэдэггүй байба.

Геринг болбол али нэгэн хүниие сүүд ба мүрдэлгүйгөөр хоролон алаха тухай захиралта үгэдэг юм һэ гэжэ гэршэ мэдүүлнэ. Полициин чиновнигууд өөһэдөө зохихо нэрэ обогыень бэшэжэ хэһээлтэ хэхынь тулада политическа тэмсэл хэгшэдые алаха тухай гестапода захиралтануудые нэрэ обогыень бэшэнгүй эльгээдэг байгаа.

Гэршын хэлэһээр хадаа, Геринг политическа тэмсэл хэгшэд гү, али өөрынгөө үһөөтэй хүнүүдые хэһээхэ, жэрхэмшэл муухай методыень һайшаагаагүй бүхы хүнүүдые хайра гамгүйгөөр гестапоһаа зайлуулдаг байба.

1934 ондо болоһон Ремын буһалгаан гэдэг тухай тодорхойлон хэлэхэдээ, гэршэ болбол энэ буһалгаанай үедэ Геринг ба Гиммлерэй хэһэн шуһата хэмжээ-ябуулгануудые Фрик үнэнтэ зүб гэжэ тоолодог юм һэн гэжэ гэршэ мэдэрбэ. Гизевиус болбол гансахан Фрик бэшэ, мүн Бломбергшье тиихэ сагта гитлеровецүүдэй хэһэн хэһээлтые һайшааһан юм гэжэ тэмдэглэнэ.

Бломбергын нэрые дурсаха зуураа, гэршэ болбол энэ үглөөгүүр Бломберг тухай Герингые үмөөрэгшэ Штамер болон Шахтые үмөөрэгшэ Дикс гэгшэдэй хөөрэлдэжэ байһыень дуулаа һэм гэжэ хэлэнэ. Тиихэдэнь Штамер яаралтайгаар һуурнһаан харайжа болоод, Диксэй минии хөөрэлдэһэн тухай сүүд дээрэ элирхэйлэн соносхожо болохогүй гэжэ буруушааба. США-гай главна гэмнэгшэ Джексон болбол Штамерай энээндэ хамаарһаниие буруушаагаад, минии мэдэһээр, Геринг ба Штамер гэгшэд Герингдэ таагүй юумэ хэлэхэһээн арсахые баадхахын тулада, энэ гэршэдэ нүүрөөрөө халдаха гэжэ гаргаһан юм гэжэ мэдүүлбэ. Тиихэдэ Геринг ба Штамер хадаа гэршые сэхэ занаха ябаһаа бээ хореогүй байгаа юм. Хэрбээ мүнөө гэршын хэлэхые сүүд эһэ зүбшөөгөөгүй юм һаань, хоёр тэдэнэй һэлгүүлэн асуулта хэхэ үедэ энээн тухай гэршэһээ асуужа абаха эрхэтэ байхаб гэжэ Джексон мэдүүлнэ.

Чехословацка партизан байгшадай олониитын митинг Прагада болобо

ПРАГА, апрелиин 25. (ТАСС). Апрелиин 22-то Чехословакиин партизан байгаашад Прага городой үйлсэнүүдээр баяр ёһолоон жагсаал эмхидхэбэ. Староместскэ талмай дээрэ олон хүн зонтой митинг боложо, тэрээн дээрэ чешскэ партизанүудай союзай түрүүлэгшэ Рудольф Славский гэгшэ ехэ үгэ хэлэбэ.

Бидэ шэрүүн тэмсэлээр илалтые туйлаабди гэжэ Славский хэлэбэ. Манай орониие сүлөөлһэнэй түлөө Улаан Армида, тэрэнэй вождь Генералиссимус Сталинда, ахадүү болохо Советскэ Союзда гүнзэгы баярые бидэ хүргэнэбди. Бидэнэр Советскэ Союз ба Чехословакиин арадуудай хани барисаае бэхижүүлхэ ба энэ хани барисаанда гар хүрэхэ ябадалые хэндэшье үгэхэгүйбди.

Национальна оборонын министр генерал Свобода митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, немецко-фашистска эзэлэгшэдые бута сохихо ябадалда партизанска хүдэлөөнэй угаа ехэ үүргэтэй байһаниие тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзай хоёр дахин Геройн генерал Ковпак гэгшын үгэ хэлэхэдэ И. В. Сталинай ба Улаан Армиин хүндэлэлдэ нэрьемэ альга ташалта ба амаршалгаар угтагдаһан байна.

Тэрэшэлэн митинг дээрэ болгарска партизанүудай хүтэлбэрилэгшэ генерал лейтенант Добри Терпешев, югославска полковник Кеджич, Словакиин партизанска хүдэлөөнэй элитэ ажал-ябуулагшад үгэ хэлэһэн байнад. Һүүлэрэнь олон тоотой эрэгтэй эмэгтэй партизанүудта чехословацка орденууд ба медальнууд барюулагдаһан байна.

Митинг болбол партизан байгшадай өөһэдынгөө хүсэ шадалые демократическа Чехословакиин хэрэгтэ үгэхэ гэһэн шэлэ партизанска тангариг абалгаар дүүрэбэ.

БАГШАНАРАЙ ДУНДА ЯБУУЛАГДАХА МЕТОДИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

Һургуулиин һурагшадай һуралгын ба хүмүүжүүлгын шанар болон һурагшадай юрэнхы болбосоролые дээшэлүүлхэ ябадал болбол багшанарай педагогическа ба методическа бэлэдхэлһээ сэхэ дулдыдаха болоно. Һурагшадай һуралгые дээшэлүүлгэ гансал багшанарай предмедээ һайнаар мэдэхэ ябадал дээрэһээ болохо бэшэ, харин үшөө заалгын методикые эрхим һайнаар шудалжа, тэрэниие зүбөөр хэрэглэһэн дээрэһээнь бололсохо байна. Багшанар гансахан өөрынгөө практика дээрэһээ заалгын методикые эрхимээр шудалжа шадахагүй байна. Олон жэлдэ хүдэлмэрилжэ дүй дуршэл ехэтэй болоһон байбашье, тэрэнээ педагогическа теоригоор нэмэн зэбсэгжүүлээгүй байбал заалгын хүдэлмэридэ элдэб алдуу, эндүү гансахан педагогическа практика хадаа булгүүлиг дом эмнэлгэ шэнги юм» гэжэ алдарта Ушинский бэшэһэн байгаа.

Багшанартай һуралсалай-методическа хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ манай һургуулинууд ехэхэн һуури эзэлхэ ёһотой. Багшанарта зорюулагдаһан методическа хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэһэн дээрэһээ һурагшанарые һургаха ба хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин шанарые сайшаалтай дээшэлүүлхэ ябадал дулдыдахаа байна.

Һургуули дотор хэгдэхэ методическа хүдэлмэри хадаа нэгэтэхээр һургуулиин бүхы һуралсал-хүмүүжүүлгын шанарые дээшэлүүлхэ ябадалда туһалха, багшанарай эдибхи ба зохёохы хүдэлмэриие хүгжүүлхэ, тэдэнэй педагогическа мэргэжэл шадабариие һайжаруулха гэһэн үндэһэн зорилготой байха ёһотой. Хоёрдохёор, һургуулиин һуралсалай бүхы хүдэлмэринүүдые зүбөөр эмхидхэхэ гол формонь болоно, хэшээл эмхидхэхэ ба үнэлгэхэ, дүй дуршалые һайжаруулжа, эрхим багшанарай, классай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин һайн дүй дуршалые багшанарай дунда үргэнөөр тараажа, мүн методическа ба педагогическа литературануудые шудалха гэхэ мэтые шухалашалан табина.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай жэлнүүдтэ манай республикын һургуулинуудта методическа хүдэлмэри нэгэ бага һуларуулагдаһан байна. Зарим һургуулинуудай багшанарай коллектив энэ шухала хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулдаг байгаа. Арадай гэгээрэлэй органууд болбол энэ шухала ажалые тон багаар анхардаг байна.

Пимэһээ һургуулинуудай бүхы хүдэлмэриин, илангаяа багшанартай ябуулагдаха методическа хүдэлмэриин һайжаруулагдаха ёһотойнь эли байна. Багшанар бүхэн өөһэдынгөө ажалые зохёон табихадаа һурагшанарые эрхимээр һургаха ба хүмүүжүүлхэ, тэдэндэ һайн знани олгохо гэһэн һургуулинуудай үндэһэн зорилгодо бүхы шадабари, мэргэжэл ба арга-боломжоёо хандуулха ёһотой байгаабшуу.

Методическа хүдэлмэриие үндэһөөрынь һайжаруулха ябадалай тон шухала байһаниинь үшөө юун дээрэһээ гаран гэхэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай жэлнүүдтэ һургуулинуудта гүйсэд педагогическа ба методическа бэлэдхэлгүй, багшын хүдэлмэриие һаяхан эхилжэ ябаһан нимэ залуу нүхэдүүд олоор ерэһэн байна. 1946 оной январиин нэгэндэ тоологдожо байһан эхин һургуулиин 1523 багшанарай 490 хүниинь педагогическа дунда һургуулигүй, 325 хүниинь юрэнхы дунда эрдэмтэй байбашье, педагогическа мэргэжэлгүй байна. Тэрээнһээ гадна долоон жэлэй һургуулинуудай 619 багшанарһаа 317 хүниинь 5—7 классуудта зааха педагогическа эрдэмгүй 8—10 классуудтай 209 багшанарһаа 93 хүниинь дунда һургуулинуудай дээдэ классуудта хүдэлмэрилхэ гүйсэд эрдэмгүй байха юм. Энэнэй хажуугаар манай багшанарай хахадһаа олонхинь педагогическа хүдэлмэридэ нэгэ жэлһээ 5 жэл хүртэр хүдэлмэрилһэн залуушуул байһаниинь хараадаа абахань шухала болоно.

Педагогическа һургуулинуудта ба богонихон болзорой курсануудта залуу багшанарай олһон бэлэдхэл хадаа һургуулиин эрилтэнүүдые заримдаа хүсэд хангажа шадахагүй байһаниинь баһал эли. Пимэһээ залуу багшанар өөһэдынгөө хүдэлмэриие зохёохоор теоретическа знаниин талаар дутамаг байдаг байна. Тэдэнэр хадаа мэргэжэлтэй хуушан багшанарһаа педагогическа бодото дүй дуршэл хүлеэн абаха арга-боломжошьегүй байха юм. Тиимэһээ арадай гэгээрэлэй органууд ба һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд методическа бэлэдхэлтэй, олон жэлдэ хүдэлмэрилһэн залуу багшанарта нэбтэрүүлхэ ябадалда шухала анхаралаа табиха ёһотой. Һургуули дотороо хүдэлмэриингөө дүй дуршалые саг үргэлжэ абалсажа байха услови бии болгохонь шухала.

Методическа кустовой хүдэлмэри ба предметнүүдэй комиссинууд энэ талаар һургуулинуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ болоно. Улан-Удэ городой зарим һургуулинууд, Заиграйн Кабанскын, Сэлэнгын, Кяхтын, Хэжэнгын ба бусад аймагуудай һургуулинууд энэ һуралсалай жэл соо багшанарта методическа туһаламжа үгэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Энэ хүдэлмэриие һайжаруулхын зорилгоор Заиграйн аймагай гэгээрэлэй таһаг томо томо һургуулинуудай дэргэдэ 10 методическа кустовой таһагуудые эмхидхэжэ, тэрээндэ 140 багшанарые хабаадуулаа. Эдэ таһагуудай хүтэлбэрилэгшэдээр педагогическа ба методическа һайн бэлэдхэлтэй, олон жэлдэ хүдэлмэрилһэн дүй дуршэл ехэтэй эрхим һургагшанар томилогдоһон байгаа.

Методическа хүдэлмэриин үндэһэн формонуудынь методическа ба педагогическа темэнүүдээр эрхим багшанарһаа элидхэл хэлгэдэ, тэдэнэрэй зүгһөө нэмэл хэшээл үнгэргэжэ, тэрэниие һүүлдэнь зүбшэн хэлсэлгэдэ, тус тустаа ба хамтаараа педагогическа литература ба педагогическа хэблэлдэ толилогдоһон статьянуудые шудалан үзэлгэдэ, политическа ба дэлгэрэнгы научно темэнүүдээр лекци дуулалгада оршодог байна.

Үнэгэтэйн дунда һургуулиин дэргэдэ методическа таһаг эмхидхэгдэнхэй. Һургагша методист нүхэр И. А. Киселев энэ таһагые хүтэлбэрилжэ нилээд һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Богонихон болзор соо багшанарай кабинет байгуулжа, тэрээн сооһоо методическа литература, хэшээлдэ хэрэглэгдэхэ материалнуудые суглуулһан байна. Багшанарай зүблөөн дээрэ К. Д. Ушинскиин дидактическа үзэл бодол, багшын үгэ хэлэлгын культура ба тэрэнэй һурагшадые хүмүүжүүлхэ ябадалда ямар удхашанартай байһан тухай, һургуулиин хүүгэд гэртээ яажа хүдэлмэрилхэ тухай, һурагшадые зүбөөр хүмүүжүүлхэ гэхэ мэтын темэнүүдээр саг үргэлжэ элидхэл хэгдэдэг байха юм. Мүн нэмэл хэшээлнүүдые эмхидхэжэ багшанарай методическа зүблөөн дээрэ үргэнөөр хэлсэдэг, тус тустаа гү, али хамтаарта газетын, педагогическа журналнуудай шухала статьянуудые шудалан үзэдэг байха юм. Гадна, залуу багшанарта зорюулагдаһан консультаци ба хөөрэлдөөн эмхидхэгдэдэг байна.

Заиграйн аймагтахи хүгэлэй байшанай багшанарай коллектив ород хэлэ ба литература заадаг һургагша нүхэр Г. А. Улахановай ба дүй дуршал ехэтэй һургагша нүхэр Е. П. Коноваловай хүтэлбэреэр багшанарай методическа бэлэдхэл дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа. Эндэхи багшанарай коллектив культурна ба политическа мэдэрэлэе дээшэлүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргабад.

Зүгөөр Кударын, Яруунын, Прибайкальска ба бусад аймагуудта методическа таһагууд, предмедүүдэй комисси ба багшанарай сессиин хүдэлмэри гүйсэд һайнаар табигдаагүй байна. Багшанарай зүблөөндэ бултаараа һургагшадынь ябадаггүй, зүблөөниинь хараалагдаһан болзор соогоо үнгэргэгдэдэггүй, сагһаа сагта хойшолуулагдадаг байха юм. Элидхэлшэд элидхэлдөө муугаар бэлэдхэдэг дээрэһээ, тэрэнь багшанарта тон һонирхолгүй байдаг ушар олон. Методическа таһагай зүблөөн дээрэ нэгэн адли асуудалнууд жэл бүри дабтан хэлсэгдэдэгһээ гадна, суглагшадай бодото хүдэлмэринүүдтэйнь ямаршье холбоогүйгөөр үнгэрэгдэдэг байна.

Манай республикэ соо шадабаритай методист-багшанар олон, зүгээр аймагай гэгээрэлэй таһагууд ба һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнэй хүдэлмэриие багаар һонирходог ба тэдэниие методическэ хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадуулдагүй байна. Залуу багшанарые методическа талаар мэргэжэл ехэтэй багшанартай экскурсэдэ гаргажа, хайшан гэжэ хүүгэдтэй экскурси эмхидхэхэ ба байгаалиие яажа шэнжэлэхэ, суглууһан материалаа яажа ашаглаха ба тэрээн тушаа ямар тобшолол гаргаха тухай тэрээндэ туһаламжа болохо хүдэлмэринүүд аймагуудта хэгдэхэгүй байха юм.

Хүүгэдые зүбөөр һургалгын ба хүмүүжүүлгын шанарые һайжаруулалга— һургуулинуудай гол зорилгонь болоно. Энэ зорилгые шиидхэлгэдэ бүхы багшанарай эдибхи хэшээл, шадабари ба тэмсэлынь зорюулагдаха ёһотой. Методическа хүдэлмэриие үндэһөөрэнь һайжаруулха талаар бодото арга хэмжээнүүдые абахань шухала.

Методическа хүдэлмэриие ябуулха хэрэгтэ аймагуудтахи педагогическэ кабинетүүд, гэгээрэлэй таһагай ажалшад ба һургуулинуудай директорнууд шууд оролсожо тэрэниие удаашаха уялгатай.

Доцент А. ДУРИНОВ.

АЮУЛГҮЙН СОВ...

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин ... Үсэгэлдэр үдэшэлэн Аюулгүй... заседани боложо, тэрээн дээр... асуудалые Аюулгүйн Совед... хэлсэхэ зүйлһөө абаха туй... тү өөлэгшэ А. А. Громыко ... радхалые хэлсэжэ үргэлжэл...

Соведэй зүбшэн хэлсэ... иранска асуудалые абха ... радхал оруулһан Нэгэдэм... организацинин генеральна ... Трюгве Ли гэгшын бэшэ... үзэхые экспертнүүдэй ком... гагдаһан ба тэрэнь нэгэн һана... туйлажа шадахагүй (а энээг... цинуудай тоолгойлогшодой ... ринуудые комитедэй членүүд... ниие гэршэлнэ гэжэ нүхэр... өөрынгөө үгэ соо зааба... б эбол нарин һайнаар шэ... байхадаа, Иранһаа болон ... шье бүрин эрхэтэ нацаһаа ... сэхэ зүйлнүүдһээ өөрынгө... бусаажа абаха эрхыень Сов... шадахагүй байна гэжэ нүх... һануулба.

Стеттиниус (США), Кадоган... Ходжсон (Австрали) ба бусад ... легадууд хэлсэхэ зүйлһөө ир... далые а аха тухай дурад... гүүсэжэ үгэ хэлэбэд. Франц... Боннэ гэгшэ Соведэй зүбш... зүйлһөө иранска асууда... гэһэн өөрынгөө урид хэлэһэ... лые бэелүүлхэ шууд эрил... делегат Ланге Боннын дурад... жэбэ.

СССР, Франци ба Польшын... нуудай дэмжэжэ голосовлһа... дурадхалые Аюулгүйн Совет ...

Һүүлээрэнь үгэ хэлэһэн ... мыко ингэжэ мэдүүлбэ: „... тай асуудалнуудай талаар ... Иранска правительствонуудай ... хэлсээн бии байһан дээрэһээ ... рэшэлэн Аюулгүйн Сов... өөрынгөө хандалгые Иранск... свын гэдэргэнь бусаажа аб... нээ иранска асуудалые зүбш... зүйлдэ байлгаха гэһэн Аю... ведэй шиидхэбэри болбол ... Нацануудай организацинин уст... на хэрэг болоно гэжэ Совет... тельствын делегаци тоолоно... правительствын делегаци ... дэһэнэй ёһоор хойлодоо ир... далые Аюулгүйн Соведтэ хэл... баадалсахые боломоор гэжэ то...

Австриин компар... съезд дээрэ

ВЕНА, апрелиин 23. (ТАСС)... дэр австрийска компартиин ... съезд дүүрэбэ. Партиин ... Карл Альтманай ба хүдэлмэ... алба-хаагшадай политическэ... эрилтэнүүд тухай Франц Хо... хэлэнүүдые дуулаһан бай... съезд дээрэ Австриин компар... нинүүд тухай деклараци ... тэрээн соонь австрийска ... скэ парти болбол гансал ан... мэдэрэлтэй хүдэлмэришэдые ... бэшэ, харин бүхы болбосорон... хүсэнүүдые, таряашадай ... ба басагадые, дунда шадал... теллигенциие нэгэдхэхэ гэж... тэмдэглэгдэһэн байна.

Партиин бүхы политическа ... дэ хүтэлбэри болгохоор ... элихэлэй гол байдалнуу... байна. Коммунистнуудай ... нууд болбол Австридахи фаш... лэлые үндэһөөрынь үгы хэх... нализаци ба газарай реформ... гэргэхын түлөө, лайн ... таашалта эсэргүүсэн тэмсэхэ, ... гын талаар журамтай болгох... тэмсэжэ ба гэмтэ саботажнуу... ха, хүдэлмэришэн ангиин ... түлөө реакциин эсэргүү бүхы ... ческа хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ... түлөө, коммунистическа парти... лые бэхижүүлхын түлөө тэмсэ...

Съезд болбол 39 членүүд б... дидатуудай составтай партиин ... Комитедые һунгаба. Партиин ... шэлэ Иоганн Копленинг гэгшэ ... гаар һунгагдаба. Центральна ... нэгэдэхи секретаряар Фриц ... һунгагдаба. Тэрэшэлэн центра... галтын комисси Генрих Рауф... лэгшэтэйгээр һунгагдаба.

Иоганн Копленинг гэгшэ ... үгэ хэлэхэдээ, съезд хадаа ... гаа австрийска компартиин ... һургэ демонстраци болобо гэб...

Осиин оронууд... урдын дипломадууд ... нюугдажа байна

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 25. ... Юнайтед пресс агентствын ... һоо мэдээсэһэнэй ёһоор, 10 ... 2 японско дипломадууды бур... гэһэн союзнигуудай һэдэлгээн... һаань, тэдэнэр Эйрэдэ уж... байна гэжэ нэрэ хүндэтэй ... нуунһаа тэндэ эли болоһон ... буланг соо Эйрэдэхи германс... түлөөлэгшэ байна, тэрэшэлэн ... февральда гараһан репатри... японско правительствын при... гэхэ ябадалһаа арсаһан ... японско генеральна консул ... байгаашад байлсана.

Харюусалгата редактор Д. ДАМДИН...

АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности —7-89. сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6.03 (2 зв.). об'явлений 2-61 (2 зв.).

Н—00599. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж